

Haaga-Helia
ammattikorkeakoulu Oy

Käsikirjoituksen rooli tosi-tv:ssä

Aino-Liisa Tuomisalo

Opinnäytetyö

Journalismin koulutusohjelma

Tekijä(t) Tuomisalo Aino-Liisa	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Käsikirjoituksen rooli tosi-tv:ssä	Sivu- ja liitesivumäärä 45
<p>Opinnäytetyön aihe on, mikä on käsikirjoituksen rooli tosi-tv-ohjelmissä. Opinnäytetyössä tarkoituksena on kertoa, mitä käsikirjoittamisella tarkoitetaan tosi-tv-ohjelmassa ja mikä on sen merkitys. Opinnäytetyössä selvitetään, mitä kaikkea tosi-televisio-ohjelman käsikirjoitusprosessi pitää sisällään ja mitä kaikkia elementtejä siihen liittyy.</p> <p>Tutkimuskysymykset käsittelevät käsikirjoittamisen roolia tosi-tv-ohjelmissä. Mikä on käsikirjoituksen merkitys tosi-tv-ohjelmassa? Mitkä ovat tärkeimmät asiat tosi-tv-ohjelman käsikirjoittamisessa? Mitkä ovat keskeisimmät seikat tosi-tv-ohjelmassa käsikirjoittamisessa, joilla ohjelmasta saadaan halutunlainen? Mitä käsikirjoittajan tehtäviin kuuluu tosi-tv-ohjelman tuotannon eri vaiheissa?</p> <p>Opinnäytetyön tavoite on saada selville, mikä on käsikirjoituksen rooli tosi-tv-ohjelmassa. Työssä selvitetään, mitkä asiat osaltaan vaikuttavat onnistuneen käsikirjoituksen muodotukseen ja sitä kautta ohjelman rakenteeseen sekä kulkuun. Työssä kerrotaan, millä keinoin ohjelman kulkuun pyritään vaikuttamaan. Opinnäytetyössä käsitellään myös tunteiden merkitystä tosi-tv-ohjelmissä, sekä niitä keinoja, joiden avulla tunteet saadaan tosi-tv-ohjelmissä esiin.</p> <p>Opinnäytetyön aineisto on kerätty kahden teemahaastattelun sekä kirjallisten lähteiden kautta. Opinnäytetyössäni lähteinä on käytetty käsikirjoittamista ja tv- sekä tosi-tv-ohjelmia käsittelevää kirjallista aineistoa, erilaisia internetartikkeleita sekä sivuja ja tekemiäni teemahaastatteluja.</p> <p>Haastattelujen ja tutkittujen lähteiden myötä syntyi käsitys siitä, mitkä kaikki asiat vaikuttavat käsikirjoitukseen ja mitkä ovat niitä asioita, joiden kautta käsikirjoitus luodaan. Käsikirjoituksen tärkein rooli tosi-tv-ohjelmassa on luoda raamit tapahtumille, joiden mukaan ohjelma etenee. Jokaiseen ohjelmaan tarvitaan draaman kaari ja jonkinlainen käsitys siitä, millaista sisältöä ohjelmaan halutaan. Siksi on tärkeää, että käsikirjoitus on ohjaamassa kuvaustilanteita sekä ohjelman kokoamista jälkityövaiheessa.</p> <p>Onnistuneen tosi-tv-ohjelmaan on valittava oikeat henkilöt ja oikea ympäristö. Käsikirjoituksen tarkoituksena on luoda olosuhteet formaatin vaatimille tapahtumille oikeiden henkilövalintojen, ympäristön ja luotujen kohtausten sekä tapahtumien kautta. Se, mitä kohtausten sisällä tapahtuu, on ohjelman osallistujien käsissä.</p>	
Asiasanat Tosi-televisio, käsikirjoittaminen, käsikirjoitusprosessi, roolitus	

Sisällys

1.0 Johdanto	1
2.0 Tosi-tv – mikä, mitä, milloin	2
2.1 Käsitteet.....	3
2.2 Genret ja ominaispiirteet	5
2.3 Todellisuustelevision historiaa.....	8
2.4 Tuotantovaiheet	10
3.0 Opinnäytetyöprosessi	12
3.1 Tutkimusprosessi	12
3.2 Haastattelut.....	14
3.3 Haastateltavien esittely	15
4.0 Käsikirjoittamisen rooli tosi-tv:ssä	17
4.1 Käsikirjoittaminen esituotannossa	17
4.2 Oikeiden henkilöiden valinta ja roolitus	21
4.3 Käsikirjoittaminen kuvausvaiheessa.....	25
4.4 Tosi-tv ja tunteet – miten käsikirjoituksella vaikutetaan?	29
4.5 Käsikirjoittaminen jälkituotannossa	31
5.0 Pohdintaa ja yhteenveto.....	34
5.1 Pohdintaa: mikä on käsikirjoituksen rooli tosi:tv:ssä?	34
5.2 Yhteenveto.....	39

1.0 Johdanto

Opinnäytetyössäni selvitän, mikä on käsikirjoituksen rooli tosi-televisio-ohjelmassa. Tosi-tv perustuu todellisuuteen ja tapahtumien oletetaan olevan totta. Silti tosi-televisio-ohjelmassakin on käsikirjoittaja.

Selvitän, mitä käsikirjoittajan tehtäviin kuuluu tosi-televisio-ohjelman eri tuotantovaiheissa ja miten käsikirjoituksella vaikutetaan ohjelman kulkuun. Kerron, mitkä ovat olennaisimmat seikat tosi-tv:n käsikirjoituksessa, jotta ohjelmasta saadaan sellainen kuin halutaan.

Opinnäytetyössäni tutkin, miten tosi-televisio-ohjelman draaman kaareen ja tapahtumiin pyritään vaikuttamaan käsikirjoittamisen kautta sekä miten draamaa saadaan luotua käsikirjoittamatta tapahtumia, tai käsikirjoituksen avulla. Toisin sanoen selvitän, mitä käsikirjoittamisella tarkoitetaan tosi-televisio-ohjelman tuotannossa ja mikä merkitys sillä on.

Kiinnostuin tosi-televisio-ohjelmien käsikirjoittamisesta ollessani tuotantoharjoittelijana Aito Media -tuotantoyhtiössä kesällä 2017. Aito Media tuottaa useita palkittuja kotimaisia tosi-tv-ohjelmia kuten esimerkiksi Poliisit, Au pairit, Suomen Huutokauppakeisari ja Kadonneen jäljillä.

Työharjoittelussa aloin pohtia, mitä kaikkea televisio-ohjelmien taustalla tapahtuu. Katsoessa televisio-ohjelmaa ei tule ajatelleeksi, kuinka paljon työtä yhden jakson tekoon tarvitaan.

Usein törmää yleiseen luuloon, että tosi-televisio-ohjelmat ovat käsikirjoitettuja ja osallistujia ohjaillaan sanomaan ja tekemään, mitä tuotanto haluaa. Tätä ennakko-oletusta ruokkii myös lopputeksteissä näkyvä ”käsikirjoittaja”.

Aloinkin pohtia, mitä tosi-televisio-ohjelman käsikirjoittaja tekee ja mikä on hänen merkityksensä sekä miksi käsikirjoitus tarvitaan myös tosi-tv-ohjelmiin. Tästä sain ajatuksen opinnäytetyöhöni.

Tuotantoharjoittelijana seurasin sivusta monen eri tv-ohjelman tekoprosessia ja sain ymmärrystä siitä, mitä kaikkea tv-tuotanto pitää sisällään. Silti käsikirjoittajan työtehtävät jäivät epäselviksi.

Tutkimuskysymyksiäni olivat: Mikä on käsikirjoituksen merkitys tosi-tv-ohjelmassa?

Mitkä ovat tärkeimmät asiat tosi-tv-ohjelman käsikirjoittamisessa? Mitkä ovat keskeisimmät seikat tosi-tv-ohjelmassa käsikirjoittamisessa, joilla ohjelmasta saadaan halutunlainen? Mitä käsikirjoittajan tehtäviin kuuluu tosi-tv-ohjelman tuotannon eri vaiheissa?

Etenen opinnäytetyöni analyysissä tuotantovaiheiden mukaan: esituotanto, kuvaukset, jälkituotanto. Käsittelen käsikirjoittajan tehtäviä eri tuotantovaiheissa ja kerron, mitkä seikat ovat kussakin tuotantovaiheessa olennaisimpia käsikirjoituksen kannalta.

Aivan aluksi avaan opinnäytetyöni keskeistä sanastoa ja käsitteitä, jotta termit ovat selviä lukijoille. Esittelen myös tosi-tv:n yleisimmät genret ja ominaispiirteet. Sen jälkeen esittelen tosi-tv:n historiaa ja ensimmäisiä tosi-tv-ohjelmia ulkomailla ja Suomessa.

Kerron, mitä käsikirjoittamisella tarkoitetaan etenkin tosi-tv-ohjelmissä. Sitten siirryn tarkastelemaan tosi-tv:n suosiota. Kerron, miksi tosi-tv on niin suosittua tuottaa ja katsoa.

Analyysiosuudessa etenen tuotantovaiheiden mukaan esituotannosta kuvauksiin ja jälkituotantoon käsikirjoittamisen kautta. Tutkin vaiheittain, mikä merkitys käsikirjoituksella on jokaisessa tuotantovaiheessa.

Opinnäytetyöni analyysiosuuden lopuksi pohdin vielä tunteiden merkitystä tosi-tv-ohjelmassa. Selvitän, kuinka käsikirjoittamalla pyritään tuomaan tunteita esiin, ja millä keinoin se tehdään.

2.0 Tosi-tv – mikä, mitä, milloin

Tosi-tv on ohjelmatyyppi, joka käsikirjoitetaan kuvausten jälkeen jälkituotantovaiheessa tai tuotannon aikana. Toisin kuin draamatuotantoa, sitä ei työstetä useita vuosia etukäteen. Tosi-tv-ohjelmissä tapahtumaympäristö on suunniteltu ennalta, mutta itse tapahtumat ovat pitkälti suunnittelemattomia ja tapahtuvat spontaanisti omalla painollaan. Ohjelmaan osallistujien toimintaakaan ei voida tietää etukäteen. (Vacklin, Rosenvall 2015)

Tosi-tv:n erottaa draamasta myös se, että siinä ei käytetä näyttelijöitä vaan oikeita ihmisiä. (Nikkinen, Vacklin 2012, 305) Tosi-tv-ohjelmissä ihmisten yksityisyyden raja hämärtyy ja tunteiden esittäminen avoimesti on keskeinen osa. (Hietala 2007, 85)

Are Nikkinen ja Anders Vacklin kirjoittavat kirjassaan ”Television runousoppia”, että tosi-tv:n laajan määritelmän mukaan tosi-tv on ohjelma, jossa on tavallisia ihmisiä näyttelijöiden sijaan ja heidän kuvataan draamallisissa ”oikean elämän” tilanteissa.

2.1 Käsitteet

Todellisuustelevio, tosi-televisio, tosi-tv (engl. *reality-tv, reality show*)

Tosi-televisio on toteen perustuva televisio-ohjelma. Tosi-tv on käsitteenä ongelmallinen, sillä tapahtumat eivät aina ole totisinta totta. Tosi-tv on genre, joka sisältää laajan skaalan viihteellisiä televisio-ohjelmia oikeista ihmisistä. Tosi-tv perustuu todellisiin tapahtumiin. Tosi-tv:ssä yhdistyy monia viihteen elementtejä draamasta ja dokumenteista, ja kaikesta sillä välillä. (Hill 2005, 14–15)

Käsikirjoittaminen (engl. *scriptwriting*)

Käsikirjoittaminen mielletään yleisesti elokuvan, televisio-ohjelman tai näytelmän käsikirjoittamiseksi, johon kuuluu kaikki henkilöhahmojen vuorosanoista, kehonkieleen ja vaate-tukseen asti. Käsikirjoittaminen on erilaista kirjoitettaessa esimerkiksi elokuvaa tai tosi-televisio-ohjelmaa. Elokuvassa kaikki on suunniteltu tarkkaan ennakkoon kuvakulmista vuorosanoihin, kun taas tosi-televisio-ohjelmassa käsikirjoittaminen tarkoittaa suuntaviivojen vetoa sekä sellaista henkilöiden ja ympäristön valintaa, joiden kautta saataisiin luotua olo-suhteet draamallisille tapahtumille. (Vacklin, Rosenvall 2015)

Käsikirjoittaja (engl. *screenwriter, scriptwriter*)

Käsikirjoittaja kirjoittaa liikkuvaa kuvaan toisin kuin romaanikirjailija tai runoilija. (Idström 2003, 30) Käsikirjoittaja suunnittelee ohjelman kulun ja suuntaviivat tapahtumille.

Käsikirjoitus (engl. *script, manuscript*)

Käsikirjoitus kattaa kuvalliset, tilalliset ja toiminnalliset yksityiskohdat, jotka valitaan juuri sen mukaan, miten hyvin ne välittävät sen maailman, jonka käsikirjoittaja haluaa katsojilleen esittää. (Idström 2003, 30) Toisaalta taas draamaohjelman ja tosi-tv-ohjelman tai vaikka dokumentin käsikirjoitukset eroavat toisistaan merkittävästi. Käsikirjoituksessa on joka tapauksessa suunniteltu vähintään ääriviivat ja raamit ohjelman etenemiselle. (Vacklin, Rosenvall 2015)

Televisioformaatti (engl. *TV format*)

Tässä yhteydessä formaatilla tarkoitetaan sarjallista ohjelman tuotantotapaa. (Moran 1998, 25–40) Lyhennän sanan televisioformaatti opinnäytetyössäni usein vain formaatiksi.

Tosi-tv:n yhteydessä formaatilla tarkoitetaan jonkin sarjan konseptia, jonka voi ostaa. Se pitää sisällään oikeuden sarjan tuottamiseen, sarjan rakenteen, sarjan henkilötyyppien määritelmät (kilpailijat, tuomarit, juontajat jne.) sekä lähetysajankohdan, kohdeyleisön, kuvaustyylin, musiikin käytön, lavasteet, väri- ja äänimaailman. Formaattia ostaessa on määritelty myös mainonnan tyyli sekä verkkosivujen sisältö. (Nikkinen, Vacklin 2012, 98)

Roolitus (engl. *casting*)

Roolitusprosessi tai casting -prosessi tarkoittaa työvaihetta, jossa ohjelmaan valitaan hakijoiden joukosta tuotannon mielestä sopivimmat ihmiset. Joissain tapauksissa ihmisiä saatetaan myös pyytää mukaan ohjelmaan. (Vacklin, Rosenvall 2015) Ohjelmaan valittuja henkilöitä kutsun opinnäytetyössäni nimellä ”roolitettu”.

Päiväkirjahuone

Päiväkirjahuone on monesta tosi-tv-ohjelmasta tuttu suljettu tila, jossa ohjelmaan osallistuja voi käydä puimassa päivän tapahtumia ja kertomassa omia mielipiteitään ilman, että muut ohjelmaan osallistujat saavat kuulla hänen sanomisiaan. Päiväkirjahuone oli ensimmäisiä kertoja käytössä Big Brother -ohjelmassa, mutta sittemmin käytäntöä on sovellettu useissa ohjelmissa. (Nikkinen, Vacklin 2012, 314)

Itse miellän päiväkirjahuoneen miksi tahansa suljetuksi haastattelupaikaksi, jossa ohjelmaan osallistuja voi puhua vapaasti ilman pelkoa siitä, että kanssaosallistujat saavat tietää hänen sanomisiaan.

Jakso (episodi, engl. *episode*)

Jaksolla tarkoitetaan sellaista yhtenäistä kokonaisuutta, joka sijoittuu suurempaan tarinalliseen jatkumoon. Episodi nimitystä käytetään myös tv-sarjan jaksosta. *Jakso* viittaa enemmän fiktiivisen ohjelman osaan. (Nikkinen, Vacklin 2015, 538)

Televisio-ohjelma, ohjelma (engl. *television programme, television show*)

Ohjelma on televisioon suunniteltu, kuvattu ja lähetettäväksi valmisteltu kuvaa ja ääntä sisältävä kokonaisuus. Ohjelma on yleensä osa jotakin ohjelmasarjaa, ja se viittaa toimitettuun sisältöön. *Jakso* viittaa puolestaan fiktio-ohjelman osaan. (Nikkinen, Vacklin 2015, 538)

Sarjatyypin, genre

Kirjassa "Käsikirjoittamisen taito" (Anders Vacklin & Janne Rosenvall) sanotaan, että silloin puhutaan sarjatyypistä ja genrestä, kun "sarja perustuu toistoon ja siinä esiintyy samanlaisia muotoja ja sisältöjä." Käsikirjoittajien tehtävänä on genren uudistaminen. (Nikkinen, Rosenvall 2015, 421)

2.2 Tosi-tv:n genret ja ominaispiirteet

Tosi-tv-ohjelman voi tehdä oikeastaan mistä tahansa. Ohjelma voi perustua suljettuun asuinympäristöön (Big Brother), johonkin tiettyyn ammattiryhmään (Poliisit), julkkisten elämään (The Kardashians), deittailuun (Hottikset), itsensä tai kotinsa muodonmuutokseen (Vuosi nuoremmaksi, Sillä silmällä) tai tosi-tv-ohjelma voi olla tietokilpailu (Heikoin lenkki), putoamiskilpailu (Idols) tai urheilukilpailu (Mestareiden mestari). (Hautakangas 2007, 306)

Useissa tosi-tv-ohjelmissa on luotu suljettu ympäristö. Suljettu ympäristö voi olla trooppinen saari, yksi kuvauksia varten rakennettu pihapiiri tai vaikka luksuskartano. Ohjelman osallistujat eivät pääse pakoon toisiaan. Suljetussa ympäristössä ihmisten väliset jännitteet purkautuvat helposti. (Nikkinen, Vacklin 2012, 309) Kuvausympäristöstä pyritään luomaan otollinen ohjelman tyyppin edellyttämille tapahtumille, kuten esimerkiksi romantiikan synnylle ohjelman osallistujien kesken.

Tosi-tv:ssä romantiikka, parinmuodostus ja seksuaalisuus ovat erityisiä kiinnostuksen kohteita katsojien keskuudessa. (Hautakangas 2007, 399) Näille asioille perustuukin monta formaattia, kuten esimerkiksi Paratiisihotelli, Unelmien poikamies sekä Temptation Island.

Monessa draamasarjassa keskiössä on perhe tai ihmisten muodostama tiivis porukka, jota voi verrata perheeseen. Samaa ajatusta hyödynnetään myös tosi-tv:n maailmassa. Ohjelmat syntyvät tämän "perheen" suhteiden ympärille. (Nikkinen, Vacklin 2015, 59) Monessa tosi-tv-ohjelmissa ovat tietyt keskushenkilöt, joihin katsoja voi luoda oman suhteensa.

Veijo Hietala kirjoittaa teoksessaan ”Media ja suuret tunteet”, ettei laske tietovisoja tai peiliohjelmia tosi-tv:n genreen. Perusteluksi hän mainitsee, että kyseisissä ohjelmatyypeissä (esim. Heikoin lenkki) kiinnostus ei kohdistu osallistujien yksityiselämään ja tästä syystä ne eivät ole tosi-tv:tä. (Hietala 2007, 69) Kilpailut ovat kuitenkin osa reality -ohjelmia. Monet formaatit perustuvat kilpailuasetelmalle ja erilaiset kilpailut ovat osa ohjelmaa.

Kilpailussa katsoja samaistuu yhteen kilpailijoista ja valitsee suosikkinsa kilpailijoiden joukosta. Olennaisessa osassa ohjelmaa on jännitys: kuka putoaa tänään ja selviääkö oma suosikki jatkoon. (Hautakangas 2007, 331)

Usein tosi-tv-ohjelmissa on myös kertojaääni, joka auttaa katsojaa seuraamaan tapahtumia. (Hautakangas 2007, 306)

Päiväkirjahuoneen haastattelut tai muut suljetussa tilassa toisten osallistujien korviltä suojassa tehdyt haastattelut ovat olennainen osa tosi-tv-ohjelmia. Niiden avulla ohjelman henkilö saa kerrottua oman mielipiteensä tapahtumien kulusta ilman, että ohjelman muut henkilöt saavat tietää sitä. Näin ollen katsoja saa lisäinformaatiota henkilöstä. (Nikkinen, Vacklin 2012, 312)

Suomessa tosi-tv-ohjelmien määrä on ollut kasvussa. Syynä tähän on, että tosi-tv-ohjelmien teko on kustannustehokasta. (Hietala 2007, 65)

Alle olen listannut yleisimpiä tosi-tv:n muotoja. On kuitenkin muistettava, että tosi-tv-ohjelmat on melko vaikea asettaa vain yhteen genreen. Monissa ohjelmissa sekoittuu useita ohjelmatyyppejä. (Hietala 2007, 70)

Kirjassa ”Käsikirjoittamisen taito” (Anders Vacklin & Janne Rosenvall) sanotaan, että silloin puhutaan sarjatyypistä ja genrestä, kun ”sarja perustuu toistoon ja siinä esiintyy samanlaisia muotoja ja sisältöjä”. Käsikirjoittajien tehtävänä on genren uudistaminen. (Nikkinen, Rosenvall 2015, 421)

Docusoap

Melko tuore tekijä tosi-tv-kentällä on *docusoap*, jota sanotaan suomeksi myös saippuadokumentiksi. Siinä yhdistyvät dokumenttimainen tapahtumien tarkkailu sekä saippuaoopperamainen, monia juonia seuraava tarinankerronta. Docusoapissa keskeisessä roolissa ovat henkilöt, joiden kautta tapahtumia seurataan. Henkilöt ovat usein värikkäitä ”taviksia”.

Henkilöitä seurataan heidän päivittäisessä elämässään niin töissä kuin mahdollisesti myös vapaa-ajalla. (Nikkinen, Vacklin 2015, 306)

Docusoap on ”käsikirjoittamatonta” tosi-televisiota. Tuotantovaiheessa tapahtumat taltioidaan sellaisena kuin ne ovat. Ihmiset esitetään omina itsenään, reaktiot ovat aitoja ja ympäristö muokkaamatonta. Käsikirjoitus laaditaan usein vasta jälkituotantovaiheessa. (Höckert 2011, 9–11)

Docusoap on halpa formaattityyppi, ja sen vuoksi se onkin kasvattanut suosiotaan. Docusoapin aiheet ovat usein kevyitä. Ohjelmatyypissä keskitytään usein arkisiin ja arjessa kummastuttaviin asioihin. (Nikkinen, Vacklin 2012, 307)

Esimerkiksi BBC:n ensimmäisiä saippuadokumentteja oli Suomessa TV2:lla esitetty Lentokenttä (Airport, BBC 1996-). Se oli alun perin tarkoitettu edulliseksi sarjadokumentiksi. Myöhemmin vahvojen henkilöhahmojen myötä ohjelmaa alettiin pitää osana tosi-tv-trendiä. (Hautakangas 2007, 389)

Toinen esimerkki suomalaisesta docusoapista on Matkaoppaat, jossa seurattiin matkaoppaiden työtä suomalaisten suosimissa lomakohteissa. Ohjelmassa vakiohenkilöinä olivat matkaoppaat, mutta jaksoissa seurattiin myös kohteeseen tulleiden turistien loman kulkua. (Mykkänen 2010, 160)

Muodonmuutos

Muodonmuutosohjelmien (engl. *makeover*) keskeisessä asemassa on muutos. Muutos voi koskea ihmisen ulkonäköä, kotia tai koko elämäntapaa. Muodonmuutosohjelmat voivat olla erittäin radikaaleja, joissa ihmisten ulkonäköä muutetaan kirurgisin toimenpitein. Kevyempiä versioita ovat erilaiset sisustusohjelmat. (Troy DeVold 2011, 29–30)

Lifestyle- ja makeover- tosi-tv-ohjelmista varhaisimpia esimerkkejä Suomen televisiomaailmassa on Sillä silmällä, jossa neljä miestä uudisti sarjaan osallistuneen aivan tavallisen miehen ulkonäön sekä kodin. (Hietakangas 2007, 397–399)

Lavastettu todellisuus

Lavastetussa todellisuudessa ohjelmassa luodaan keinotekoinen ympäristö, jossa ohjelma kuvataan. Tällaisia ohjelmia on muun muassa Big Brother ja Paratiisihotelli. Ohjel-

massa osallistujat suljetaan ja usein eristetään kokonaan ulkomaailmasta. Tapahtumia kuvataan taukoamatta. Osallistujille asetetaan usein sääntöjä ja kieltoja, jotka osaltaan auttavat värittämään ohjelmaa. Usein kiellettyjä asioita ovat muun muassa vieraat, lehdet, kirjat, puhelimen käyttö ja televisio. (Nikkinen, Vacklin 2012, 316) Lavastettuun todellisuuden perustuvia ohjelmia ovat useat parisuhdeohjelmat, kuten jo aiemmin mainittu Paratiisihotelli. (Hietala 2007, 70)

Paikan päällä -taltiointit

Paikan päällä -taltiointit perustuvat usein jonkin ammattiryhmän kuvaamiseen heidän arkipäiväisessä työympäristössään. Usein kuvaukset toteutetaan melko kevyellä kalustolla, ja tuotantoryhmä pyrkii kuvaamaan tapahtumat olematta vaikuttamatta niihin lainkaan. Tällaisesta ohjelmasta voi mainita Poliisit (Aito Media), joka lukeutuu yksiin Suomen suosituimpiin tv-ohjelmiin, ja sitä on esitetty jo kymmenen tuotantokautta. (Hietala 2007, 70) (Aito Media)

2.3 Todellisuustelevision historiaa

Viihteelliset ohjelmamuodot periytyvät ajalta ennen televisiota. Ennen televisioiden ilmentymistä kotitalouksiin mentiin sirkukseen ihmettelemään kummallisuuksia. Nykypäivänä ei tarvitse mennä kotisohvaa pidemmälle nähdäkseen eriskummallisia asioita vaan ne tulevat joka päivä vuorokauden jokaisena tuntina kotisohvallemme. (Hautakangas 2007) Ihmiset haluavat tirkistellä toisten elämää. Tosi-tv:n kautta katsoja pääsee näkemään ihmisten henkilökohtaista elämää ja tunteita. (Hietala 2007, 78–79)

Tosi-tv:tä voidaan nimittää todellisuustelevioksi, koska siinä kuvataan tavallisten ihmisten kokemaa todellisuutta. Todellisuus voi olla arkinen todellisuus, joka on jollain tapaa kaikille tuttu tai varta vasten ohjelmaa varten rakennettu todellisuus, jollaiseen ilman ohjelman tekoa ei päätyisi todellisessa elämässä. (Hautakangas 2007)

Tosi-tv:n juuret ovat Yhdysvalloissa. Ensimmäisenä reality -ohjelmana pidetään jo vuodesta 1949 pyörinyttä Candid Camera -ohjelmaa. (Hietala 2007, 66)

Ohjelmassa saatettiin tavallisia ihmisiä eriskummallisiin tilanteisiin ja tapahtumat kuvattiin piilotetulla kameralla, ja lopuksi heille huudahdettiin ”Smile, you’re on Candid Camera!”. Ohjelman idea oli ihmisten hassunhauskat reaktiot kummallisissa tilanteissa. (Clissold 2004, 33–46)

Tosi-tv-nimen (engl. *reality television*) alla esitetyt ohjelmat televisiosanastoon vasta 1990-luvun puolivälissä. Veijo Hietala kirjoittaa kirjassa ”Media ja suuret tunteet”, että *reality television* vaikutti 1990-luvun alussa samearajaiselta genreltä. Aluksi nimityksellä viitattiin dramatisoituun ja dokumentaariseen viihteeseen, josta ensimmäisenä esimerkkinä on amerikkalaiset poliisikameraohjelmat, joita Suomessa esitti MTV3. Näitä ohjelmia olivat Hälytys 911 (Rescue 911, CBS 1989–1996) ja Lain nimessä (Cops, Fox 1989–). (Hautakangas 2007, 387)

Näissä ohjelmissa kuvattiin rikoksia ja onnettomuuksia sekä seurattiin virkavallan toimintaa eri tilanteissa. Ohjelma kuvattiin kevyellä kuvauskalustolla, ja ohjelman teossa hyödynnettiin myös turvakamerakuvaa sekä rekonstruktioita. Dramatiikkaa luotiin *voiceover*-kerronnalla ja ohjelmassa päästettiin ääneen virkavallan lisäksi myös rikosten uhreja. (Hautakangas 2007, 387)

Suomalainen vastine amerikkalaisille poliisikameraohjelmille lienee TV2 -kanavan esittämä Poliisi-TV, joka ilmestyi tv-ruuduille jo vuonna 1989. (Hautakangas 2007, 388).

Poliisikameraohjelmia seurasi erilaiset kotivideo-ohjelmat, joita alettiin esittää ensimmäisenä Yhdysvalloissa. America’s Funniest Home Videos (ABC 1989–) oli ensimmäinen ohjelma, jossa katsojat saivat lähettää itse kuvaamiaan videopätkiä. (Hietala 2007, 67)

Videoissa tapahtui aina jotakin hauskaa ja yllättävää. Samanlaiseen kotivideokommelluksiin perustuvia suomalaisia ohjelmia on muun muassa Naurun Paikka (TV2 1995–1998), TosiTV (Nelonen 1999–2001) sekä edelleen televisiossa pyörivä Hauskat Kotivideot (Nelonen).

1990-luvulta alkanut buumi ei näytä laantuvan vaan päinvastoin. (Hietala 2007, 65) Tosi-tv:n suosio on kasvanut merkittävästi muutamassa vuosikymmenessä.

Tosi-tv:n suosiota selittänee ”aitojen” tunteiden esittäminen ohjelmassa. Tosi-tv:ssä yhdistyy myös monet eri televisio-ohjelmien lajityypit, joten tosi-tv tavoittaa katsojia yli genre-rajoiden. (Aslama ja Pantti 2007, 184)

Tuotantoyhtiöitä kiinnostaa tehdä tosi-tv:tä myös kustannussyistä. Ainakin alkujaan tosi-tv oli halpa ja kustannustehokas televisio-ohjelmatyyppejä. Käsikirjoitukseen ja valmisteluun ei kulu niin paljon aikaa eikä kalliita näyttelijöitä tarvitse palkata kuten taas draamatuotantoa tehdessä. Toisaalta useat 2000-luvun menestysformaattit (esim. Amazing Race, Survivors)

ovat kustannuksiltaan mittavampia kuin laadukkaasti tehty draamatuotanto. (Hietala 2007, 77)

Vuosituhaten vaihteessa tosi-tv:n painopiste siirtyi yhä enemmän emotionaaliseen realismiin. Tapahtumien kulkua manipuloitiin ja ihmiset vietiin kuvauksia varten rakennettuun ympäristöön, mutta tunteet olivat aitoja. Tunnepurkauksista tuli olennainen osa tosi-tv:tä. Ohjelmatyypissä alettiin yhdistellä saippuaopopperaa, sarjadokumenttia ja tilannekomiikkaa. (Hautakangas 2007)

Suomessa tällainen asetelma nähtiin ensi kertaa Heartmix -ohjelmassa (TV2, 1996), jossa joukko tavallisia nuoria aikuisia vietiin San Franciscoon kokeilemaan kommuunielämää. (Hautakangas 2007, 390)

Globaalit televisioformaattit kasvoivat räjähdysmäisesti 2000-luvulle tultaessa. Televisio-ohjelmistoon ilmestyivät paikalliset versiot ulkomaalaisista menestysformaateista. Näistä mainittakoon yhdysvaltalaiseen Survivors -formaattiin (CBS, 2000–) perustuvat Suuri Seikkailu (MTV3, 2001–2005) sekä Saari (Nelonen 2001–2002), Fear Factorin suomalais-versio Pelkokerroin, Idols sekä Haluatko miljonääriksi? (Who Wants to Be a Millionaire?). (Hautakangas 2007, 39–400)

Tosi-tv-formaatteja löytyy nykyään pilvin pimein erilaisista visailuohjelmista deittiohjelmiin ja rakennusprojektien seuraamiseen. 2000-luvun tosi-tv-tarjontaa käsiteltäessä ei voi olla mainitsematta alkujaan hollantilaista Big Brother -ohjelmaa, jossa joukko erilaisia ihmisiä suljettiin moneksi viikoksi yhteiseen taloon vailla yhteyksiä ulkomaailmaan. (Hautakangas 2007)

2.4 Tuotantovaiheet

Esittelen lyhyesti televisio-ohjelman tuotantovaiheet. En pureudu sen enempää esimerkiksi kaikkiin erilaisiin palavereihin ja suunnitteluvaiheisiin, jota varmasti jokainen televisio-ohjelma pitää sisällään. En myöskään paneudu syvemmin teknillisiin seikkoihin, joita tehdään etenkin jälkituotannossa.

Esituotanto

Esituotantoon kuuluu olennaisesti tuottaminen eli projektin suunnittelu kokonaisuudessaan sekä tuotannon kannalta olennaisten järjestelyjen teko. Esituotannossa tehdään casting eli valitaan henkilöt ohjelmaan. Opinnäytetyössäni käytän tästä myös käsitettä rooliutus. (SATU Ry, Tv-tuotannon toimintamallit ja kasvun lähteet)

Kun henkilöt on valittu, ohjelman käsikirjoittaja valmistelee ennalta jäsennyksen (*outline*), joka sisältää ohjelman keskeiset asiat: henkilöt, paikat, mahdolliset juonnot ja tarinan kulun pääpiirteet. (Nikkinen, Vacklin 2012, 310)

Kuvaukset

Kuvauksissa ohjataan kuvausten kulkua; henkilöiden toimintaa sekä tuotantoryhmän toimintaa; valaistusta, äänitystä sekä näyttelijäntyötä, mikäli kyseessä on draamatuotanto. Lavastus, puvustus sekä maskeeraus kuuluvat myös kuvauksiin, vaikka niitä toki suunnitellaan jo esituotannossa. Kuljetukset kuvauspaikalle sekä catering ovat myös olennaisia osia kuvauksia. (SATU Ry, Tv-tuotannon toimintamallit ja kasvun lähteet)

Käsikirjoittaja tekee kuvauksista muistiinpanoja tapahtumista. Näin ollen jo ennalta tiedetään, mikä kuvatusta materiaalista on käytettävää ja mikä turhaa, eikä kaikkea tarvitse käydä läpi myöhemmin. Kuvauksista lähetetään joissain tapauksissa tiivistelmä (*hot sheet*), eli kooste päivän tapahtumista. Käsikirjoittaja kertoo myös, mikä kohta ja mikä jakso on kyseessä. Näin ollen jokaisesta päivästä on dokumentti myös paperilla. Kaikkea videomateriaalia ei siis välttämättä tarvitse katsoa, kun ennalta jo tiedetään suurin piirtein missä kohtaa tapahtuu jotakin mielenkiintoista. (Nikkinen, Vacklin 2012, 310)

Jälkituotanto

Jälkituotannossa ohjelma editoidaan halutunlaiseksi. Se värimääritellään, aikakoodataan sekä äänisuunnitellaan. Ohjelmaan suunnitellaan ohjelmatunnukset sekä grafiikat. Jälkituotannossa ohjelmaan tehdään myös tarvittavat tekstitykset sekä käännökset. (SATU Ry, Tv-tuotannon toimintamallit ja kasvun lähteet)

3.0 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöni tavoite on ymmärtää, mitä tosi-tv-ohjelman käsikirjoittaja tekee; mitä kaikkea hänen työhönsä kuuluu alkutuotannossa, kuvausten aikana ja jälkituotannossa. Opinnäytetyössäni selvitän, mitkä ovat tosi-tv-ohjelman käsikirjoituksen onnistumisen kannalta olennaisimmat seikat.

Minulla oli ennako-oletus, että tosi-tv-ohjelmien sisältöä suunnitellaan etukäteen. Opinnäytetyössäni selvitän olennaisimmat asiat, jotka suunnitellaan etukäteen ennen kuvauksia, kuvauksissa ja jälkituotannossa. Selvitän, mitä kaikkea kuvausten aikana voidaan tehdä käsikirjoituksen suhteen sekä miten jälkituotannossa toimitaan.

3.1 Tutkimusprosessi

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen tutustumalla käsikirjoittamista käsittelevään kirjallisuuteen. Moni käsikirjoittamista käsittelevä kirja lähestyy aihetta draaman käsikirjoittamisen kautta. On kuitenkin selvää, että käsikirjoittamisprosessissa on ainakin joitain yhtäläisyyksiä ja samankaltaisia asioita oli kyseessä sitten draaman tai tosi-tv:n käsikirjoittaminen.

Opinnäytetyöni tavoite on ymmärtää, mitä tosi-tv-ohjelman käsikirjoittaja tekee; mitä kaikkea hänen työhönsä kuuluu alkutuotannossa, kuvausten aikana ja jälkituotannossa. Opinnäytetyössäni selvitän, mitkä ovat tosi-tv-ohjelman käsikirjoituksen onnistumisen kannalta olennaisimmat seikat.

Minulla oli ennako-oletus, että tosi-tv-ohjelmien sisältöä suunnitellaan etukäteen. Opinnäytetyössäni selvitän olennaisimmat asiat, jotka suunnitellaan etukäteen ennen kuvauksia, kuvauksissa ja jälkituotannossa. Selvitän, mitä kaikkea kuvausten aikana voidaan tehdä käsikirjoituksen suhteen sekä miten jälkituotannossa toimitaan.

Ennen opinnäytetyötäni varten tekemän taustatutkimuksen aloitusta tein tutkimuskysymykset, joita ajatellen luin aineistoja sekä myöhemmin muodostin haastattelukysymykset.

Tutkimuskysymykseni:

- Mikä on käsikirjoituksen merkitys tosi-tv-ohjelmassa?
- Mitkä ovat tärkeimmät asiat tosi-tv-ohjelman käsikirjoittamisessa? Mitkä ovat keskeisimmät seikat tosi-tv-ohjelmassa käsikirjoittamisessa, joilla ohjelmasta saadaan halutunlainen?

- Mitä käsikirjoittajan tehtäviin kuuluu tosi-tv-ohjelman tuotannon eri vaiheissa?

Tutkimusta varten luin käsikirjoittamista käsitteleviä teoksia, jotka käsittelivät televisio-ohjelmien tekoa ja rakennetta sekä käsikirjoittamista. Monet käsikirjoittamista ja tv-alaa yleisesti käsittelevät kirjat lähestyvät aihetta draaman käsikirjoittamisen kautta. Draaman käsikirjoittamisessa on kuitenkin useita seikkoja, jotka pätevät myös tosi-tv-ohjelman käsikirjoittamisessa. Opinnäytetyötäni varten olen myös tutustunut kotimaiseen tosi-tv-tarjontaan syksyllä 2017 ja talvella 2018.

Aihetta käsittelevien kirjojen kautta hahmotin, mitkä kaikki seikat ovat olennaisia käsikirjoitettaessa tosi-tv-ohjelmaa. Käsikirjoittamista käsittelevät kirjat auttoivat minua ymmärtämään, miten monet eri asiat vaikuttavat ohjelman käsikirjoituksen tekoon.

Tosi-televisioon perehtyminen auttoi hahmottamaan tosi-tv:n nykypäivää ja syitä, miksi tosi-tv on noussut suureen suosioon, jolle ei näy loppua.

Kirjallisen aineiston pohjalta valitsin aihealueet, joita halusin opinnäytetyössäni käsitellä. Poimin seikkoja, jotka olivat kiinnostavia. Esimerkiksi oikeiden henkilöiden valinnan vaikuttaminen käsikirjoitukseen ja tosi-tv-ohjelman kulkuun oli asia, jota en ollut ennen kirjojen tutkimista ajatellut.

Kirjallisuuslähteiden tutkiminen auttoi myös hahmottamaan käsikirjoitusprosessia kokonaisuudessaan, ja sitä kautta valitsin opinnäytetyöni analyysiosuudelle rakenteen. Käsittelemäni opinnäytetyössäni niitä käsikirjoittamisen aihealueita, joiden parissa käsikirjoittajat työskentelevät tv-tuotannon eri vaiheissa esituotannossa, kuvausvaiheessa sekä jälkituotannossa.

Kirjallisuuden kautta esiin nousivat olennaisimmat tosi-tv:n käsikirjoittajalle olennaisimmat osa-alueet: henkilöiden valinta, ympäristö, haastattelut, tunteiden esiintuominen sekä editointi.

Opinnäytetyössäni sovelsin kirjallisuudesta sekä haastatteluista saamaani tietoa. Käsittelemäni tosi-tv:n käsikirjoittamista eri aihealueiden kautta, ja miten nämä kyseiset aihealueet vaikuttavat käsikirjoittamisprosessiin ennen kuvauksia, kuvausten aikana ja jälkituotannossa.

Käsittelen työssäni myös tosi-tv-ohjelman jakson rakennetta ja miten se muodostetaan käsikirjoittamisen kannalta. Koska tunteet ovat olennainen osa tosi-televisiota, halusin yhdessä luvussa käsitellä tunteiden merkitystä ja miten niihin vaikutetaan käsikirjoittamisen keinoin.

3.2 Haastattelut

Toteutin syksyllä 2017 kaksi haastattelua, jotka avasivat paljon tosi-televisioon käsikirjoitusprosessia. Haastattelujen kautta ymmärsin, miten suurella osalla käsikirjoittaminen tosi-tv-ohjelmassa on ja mitä käsikirjoittamisella tarkoitetaan tosi-tv-ohjelmissa.

Valitsin oman opinnäytetyöni haastattelujen tekoon teemahaastattelun, koska halusin saada haastateltavistani mahdollisimman paljon irti ja samalla antaa itselleni mahdollisuuden kysyä vapaasti jatkokysymyksiä tai tarkentavia kysymyksiä käsittelemistämme teemoista.

Teemahaastattelu ei etene tarkan kysymysrunnon mukaan, vaan kysymykset asetellaan tiettyjen ennalta valittujen teemojen ympärille. Teemahaastattelu on jäsennellympi kuin täysin avoin haastattelu. Teemahaastattelussa aiempien tutkimusten, kirjallisuuden ja muun aihepiiriin tutustumisen pohjalta valitaan aihepiirit eli teemat. Teemat ovat kaikille haastateltaville samoja, mutta niiden sisällä voidaan liikkua vapaasti. Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne. Teemahaastattelun onnistumisen kannalta on olennaista, että haastateltavien tilanteeseen ja tutkittavaan aihealueeseen on perehdytty huolellisesti. Näin ollen voidaan varmistaa, että kysymykset kohdennetaan oikeisiin aihealueisiin. (Eskola, Vastamäki 2011)

Halusin haastatteluista rennot keskustelunomaiset tilanteet. En halunnut takertua liikaa tiettyyn kysymysrunkoon, mutta en halunnut lähteä myöskään tekemään täysin avointa haastattelua. Halusin vetää rajat johonkin, sillä tosi-tv:n käsikirjoittamista olisi voinut lähestyä monelta eri kantilta. Teemahaastattelu auttoi minua jäsentelemään kysymykset ja luomaan oman kysymysrunnoni, jossa oli liikkumavaraa ja tilaa kohdennetuille kysymyksille.

Opinnäytetyötä varten tekemäni teemahaastattelut eivät etene tarkan kysymysrunnon perusteella. Kysyin molemmilta haastateltavilta osittain samoja kysymyksiä, mutta sovelsin osan kysymyksistä käsittelemään kyseisiä ohjelmia ja niissä esiintyviä keskeisiä teemoja, joista halusin keskustella. Kohdensin myös joitain kysymyksiä koskemaan juuri niitä tosi-tv-ohjelmia, joiden tekoprosessissa haastateltavani olivat olleet mukana ja joista halusin keskustella. Nämä tosi-tv-ohjelmat ovat Paratiisihotelli ja Au pairit.

Haastattelun teemoiksi valitsin henkilöiden valinnan (roolitus, casting), ympäristön, haastattelujen merkityksen, tapahtumiin vaikuttamisen kuvaustilanteessa, haastattelut, tunteiden merkityksen ja näyttämisen sekä jälkituotannossa tapahtumien muokkaamisen. Teemat valikoituivat lukemani kirjallisuuden perusteella. Asettelin kysymykset tuotantovaiheiden mukaan: esituotanto, kuvaukset ja jälkituotanto. Kysymykset lähestyivät kutakin tuotantovaihetta ja aihealuetta käsikirjoittamisen kautta. Aihepiirit ja teemat olivat haastateltaville samoja, mutta muutin kysymysten asettelua sekä järjestystä.

Haastattelujen edetessä mieleeni tuli myös jatkokysymyksiä, joten haastattelut eivät edenneet keskenään identtisesti. Keskustelimme myös avoimesti tosi-tv:n käsikirjoitusprosessista. Kumpaankin haastatteluun aikaa kului noin 30 minuuttia.

Analysoin haastattelut ensin kuuntelemalla ne kertaalleen läpi. Sitten litteroin molemmat haastattelut sanasta sanaan omiin tiedostoihinsa. Kirjoitin haastateltavien vastaukset puhtaiksi ikään kuin omiksi artikkeleikseen, jolloin niitä oli mielestäni helpompi tutkia.

Vertasin haastateltavien vastauksia toisiinsa niiltä osin, kun olin kysynyt samoja kysymyksiä. Lisäksi vertailin samoja teemoja käsitteleviä vastauksia toisiinsa. Vertasin haastateltavien vastauksia kirjallisuuteen. Näin löysin vastauksista yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä sain selville ne asiat, jotka ovat ainakin kahden haastateltavani mielestä tosi-tv-ohjelman kannalta tärkeimpiä.

Haastattelujen edetessä joidenkin aihealueiden merkitys korostui ja esille tuli asioita, joita en ollut kirjallisuuden perusteella ajatellutkaan.

3.3. Haastateltavien esittely

Haastattelin Nelosen vastaavaa tuottajaa Jukka Saharista, joka on ollut mukana tekemässä useita tosi-tv-ohjelmia kuten Paratiisihotelli, Hottikset ja Gladiaattorit. Koska tosi-tv-ohjelmien kirjo on niin valtava, selvyuden vuoksi keskitin kysymykset käsittelemään Paratiisihotelli -ohjelmaa, jota on tehty Suomessa syksyyn 2017 mennessä kaksi kautta.

Jukka Saharinen on Paratiisihotelli -ohjelman vastaava tuottaja. Haastattelussa minulle avautui, missä määrin kyseistä ohjelmaa käsikirjoitetaan etukäteen ja miten toimitaan kuvausten jälkeen. Haastattelussa minulle selvisi, mitä käsikirjoittamisella tarkoitetaan tässä ohjelmassa. Saharinen myös avasi tosi-tv-ohjelmien tekoprosessia yleisellä tasolla.

Toisena haastattelin Kati Kanervaa. Hän on ollut mukana useissa tosi-tv-ohjelmissa kuten Erilaiset äidit ja Suomen ihanimmat häät. Hänen kohdalla keskitin kysymykset käsittelemään lähinnä Au pairit -ohjelmaa, jonka Kanerva on kehittänyt, ohjannut ja käsikirjoittanut. Tässä haastattelussa minulle puolestaan avautui täysin erilaisen ohjelman käsikirjoittamisprosessi.

Jukka Saharisen haastattelu toteutettiin kasvotusten 20.11.2017. Kati Kanervaa haastattelin puhelimitse, koska hän oli haastatteluhetkellä Yhdysvalloissa kuvaamassa Au parien uutta kautta. Puhelinhaastattelu toteutettiin 24.11.2017.

Halusin vertailla kahta mahdollisimman erilaisen tosi-tv-ohjelman käsikirjoitusprosessia ja käsikirjoituksen kannalta olennaisimpia osa-alueita, jotta vastauksiin saataisiin tarvittavia eroja. Halusin myös tietää, miten kaksi erilaista tosi-tv-ohjelmaa ovat keskenään samantyyppisiä käsikirjoituksen osalta sekä mitä asioita kyseisissä ohjelmissa tehdään samalla tai erilaisella tavalla.

Paratiisihotelli -ohjelman esittää Nelonen. Ohjelmaa on tehty kaksi tuotantokautta. Ensimmäinen tuotantokausi esitettiin vuonna 2015 ja toinen kausi esitettiin syksyllä 2017. Ohjelman molemmat kaudet on juontanut Sara Sieppi. Jukka Saharinen on toiminut molemmilla kausilla vastaavana tuottajana.

Ohjelmassa joukko nuoria sinkkuja viedään luksusoloihin kolmeksi viikoksi. Hotellissa nautitaan luksusoloista, pidetään hauskaa ja juhlitaan. Keskeisessä osassa ohjelmaa on parisuhdepeli. Sinkkujen tavoitteena on pysyä hotellissa mahdollisimman pitkään. Tähän pystyäkseen heidän on löydettävä itselleen joka viikko pari, jonka kanssa jaetaan huone. Ilman paria jäävä sinkku putoaa ja joutuu poistumaan hotellista. (Nelonen)

Paratiisihotellin tapahtumia värittävät erilaiset teemaviikot, joiden teemojen pohjalta kilpailijoille järjestetään erilaisia kilpailuja ja aktiviteettejä sekä bileitä. Hotellissa pisimpään selvinnyt pari voi voittaa 30 000 euroa. (Iltalehti.fi, 16.11.2017)

Au pairit -ohjelman tuottaa Aito Media ja esittää Yle TV2. Ohjelmaa on tehty neljä kautta: Au pairit Lontoossa, Au pairit Australiassa, Au pairit Los Angelesissa ja Au pairit Kanadassa. Ensimmäinen kausi eli Au pairit Lontoossa esitettiin TV2:lla ja Yle Arenassa vuonna 2014.

Ohjelmassa kuvataan realistisesti neljän au pairin arkea noin kolmen kuukauden ajan. Arkeen kuuluu iloja ja suruja, joita kohtaa välttämättä, kun muuttaa ensimmäistä kertaa uuteen maahan ja pois tutuista ympyröistä. (Yle.fi, 13.2.2014) Au-paireissa neljä nuorta lähetetään ulkomaille au-paireiksi eli hoitamaan vieraan perheen lapsia sekä kotia. Nuoret asuvat perheissä ja hoitavat heille annettuja tehtäviä. (Aito Media)

Opinnäytetyötäni aloittaessa uutta kautta oltiin juuri kuvaamassa Yhdysvalloissa. Kun tein Kati Kanervan haastattelun, hän oli parhaillaan uuden kauden kuvauksissa. Myöhemmin julkaistiin viidennen kauden kohde eli Au-pairit Miamissa, jonka jaksot tulevat Yle Areenaan 29.3.2018 ja televisioesitykset alkavat huhtikuun alussa. (Yle.fi, 6.3.2018)

4.0 Käsikirjoittamisen rooli tosi-tv:ssä

Analyysiosuus etenee tuotantovaiheiden mukaan: esituotanto, kuvaukset ja jälkituotanto. Aihealueina ovat käsikirjoittamisen kannalta olennaisimmat asiat: henkilöiden valinta, ympäristön valinta, kohtausten suunnittelu, haastattelut ja niiden merkitys, tapahtumien ohjaaminen kuvaustilanteessa, tunteiden merkitys sekä tapahtumien muokkaaminen jälkikäteen jälkityövaiheessa eli editoinnissa.

Esituotantovaiheeseen kuuluu henkilöiden valinta eli roolitus, josta käytän myös käsitettä *casting*. Esituotantoon kuuluu myös ympäristön valinta. Kuvausvaiheeseen kuuluu haastattelut ja niiden merkitys sekä tunteiden esiin tuominen roolitetuissa. Jälkituotannossa käsitelen tapahtumien muokkaamista jälkikäteen.

4.1 Käsikirjoittaminen esituotannossa

Luvussa käsittelen sitä, miksi käsikirjoitus tarvitaan tosi-tv-ohjelmiin, mitä käsikirjoituksessa täytyy ottaa huomioon, miten käsikirjoitusta suunnitellaan sekä mitä tosi-tv:n käsikirjoittaminen pitää sisällään esituotantovaiheessa. Paneudun syvemmin henkilöiden ja ympäristön valintaan sekä siihen, mikä merkitys niillä on käsikirjoituksen kannalta.

”Käsikirjoitus tarvitaan tosi-tv-ohjelmiin, koska draaman kaari on oltava jokaisessa ohjelmassa, ja että ohjelman tarinassa on jotakin järkeä. Jonkun täytyy miettiä, mitä ohjelman jaksoihin kuvataan ja miten tarina menisi niiden puitteissa eteenpäin.” (Kanerva, 2017)

”Esimerkiksi, jos täällä [Au-pairien kuvauksissa] kuvattaisiin kolme kuukautta kaikkea mahdollista, materiaalia olisi hirveä määrä. Käsikirjoittajan tehtävä on miettiä, mitä

jokaisen au pairin kohdalla kuvataan ja miten tarinaa viedään eteenpäin.” (Kanerva, 2017)

Ilta-Sanomien haastattelussa (IS.fi, 16.9.2017) Paratiisihotellin toista kauttakkin käsikirjoittanut Outi Keskevaari kertoo, että käsikirjoituksessa luodaan tilanteita, joissa osallistujilla saadaan tunteet esille. Osallistujat laitetaan erilaisiin tilanteisiin ja sitten katsotaan, millaisia reaktioita syntyy.

”Kaikki tosi-tv-ohjelmat tehdään eri tavalla. Minulla on oma tapani. Toiset käsikirjoittavat enemmän, toiset vähemmän.” (Kanerva, 2017)

Eri ohjelmatyypit vaativat erilaista painotusta. Tärkeintä on, että on olemassa käsikirjoitus, jonka kautta tekijöillä ja osallistujilla on tieto, mihin he osallistuvat. Osallistujista saa paljon enemmän irti, kun he tietävät, mihin ovat osallistumassa. (Saharinen, 2017)

Paratiisihotelli-ohjelma on ostoformaatti. Formaatin etu on siinä, että joku on jo miettinyt etukäteen kaikki sisällölliset asiat. Vaikeinta on Saharisen mukaan logistiikka ja resurssit. Käsikirjoittamisessa mietitään ennalta, mitä jokaisessa jaksossa tulee niiden, logistiikan ja resurssien, puitteissa tapahtumaan. (Saharinen, 2017)

”Kaikkea haluaisi tehdä, mutta mitä on varaa ja mitä ehtii tehdä. On alettava pikkuhiljaa rajaamaan, että tällä aikataululla ja tässä lokaatiossa me pystytään tehdä vain tällaisia asioita.” (Saharinen, 2017)

Jokainen tosi-tv-sarja kirjoitetaan eri tavalla ja käsikirjoittajilla on omat tapansa työstää ohjelma valmiiseen muotoonsa. (Kanerva, 2017) Toisaalta myös formaatti ja ohjelman tyyppi ohjaavat käsikirjoituksen suuntaa. (Saharinen, 2017) Tosi-tv:ssä käsikirjoituksen tarkoitus on luoda draaman kaari. (Kanerva, 2017)

Joskus tosi-tv-ohjelma tehdään ilman käsikirjoitusta. Ohjelmalle on annettu tietyt raamit, mutta tapahtumia ei voida ennalta arvata. Näin ollen on runsaasti tilaa muutoksille. Käsikirjoitusta voidaan myös helposti muokata tuotannon kaikissa vaiheissa. Tämä pätee moniin tosi-tv-ohjelmiin, joissa tapahtumat etenevät omalla painollaan henkilöiden toiminnan mukaan. Tällaisia ohjelmia ovat etenkin docusoap -tyyppiset tosi-tv-ohjelmat.

Toisaalta tiettyjä tapahtumia osataan odottaa, kun sille on ennalta luotu olosuhteet. (Saharinen, 2017) Esimerkiksi Poliisit -ohjelmassa kuvausryhmä tietää missä kuvataan ja mil-

loin, mutta kuvauspäivän tapahtumat tulevat yllätyksenä. Esimerkiksi juuri Poliisit -ohjelman kohdalla voidaan olettaa, että kesäisenä viikonloppuyönä riittää tehtäviä poliiseille. Tämä on muutenkin monen tosi-tv-ohjelman käsikirjoituksen perusta: oikeissa olosuhteissa ja oikeiden henkilöiden kesken voi odottaa jo ennen varsinaisia kuvauksia, että draamaa saadaan aikaan.

Aamulehden haastattelussa (aamulehti.fi, 3.2.2017) käsikirjoittaja Outi Keskevaari kertoo, että tosi-tv:n käsikirjoittamisessa on hyväksyttävä, ettei kaikki tapahdu suunnitellusti. Käsikirjoittaja ei aina puutu tapahtumiin vaan antaa ”jutun kasvaa” ja seuraa, mihin juttu kehittyy. Näin toimittaessa päätökset tarinan pää- ja sivujuonista tehdään sen mukaan. (aamulehti.fi, 3.2.2017)

Esimerkiksi Au parien käsikirjoitus etenee tilanne kerrallaan sen mukaan, mitä au-paireille tapahtuu. Kun mennään osallistujien ehdoilla, joka kerta tapahtumien kulku yllättää tuotantotiimin ja myöhemmin katsojan. (Kanerva, 2017)

Au-paireissa käsikirjoitusta ei siis ole tehty jaksokohtaisesti ennen kuvauksia, ei siis tiedä, mitä kohtauksia tai millaisia tapahtumia ohjelmaan saadaan. Vain ääriiviat on mietitty etukäteen ja tietysti on joitain ennako-oletuksia tapahtumista. Ohjelma etenee hyvin pitkälti henkilöiden ja heidän elämäntilanteidensa kautta. Käsikirjoituksessa on siis tilaa muutoksille.

Vaikka sanoja ei laiteta henkilöiden suuhun, erilaisten kohtauksien sisällön suunnittelu etukäteen ohjaa yllättävänkin paljon tapahtumien kulkua. Seurantatyyppisissä ohjelmissa, joita kuvataan usealla kameralla vuorokauden ympäri, on helpompaa antaa ”jutun kasvaa” kuin docusoap -tyyppisessä ohjelmassa, jossa kuvauspäiviä on ehkäpä vain kerran viikossa.

Jukka Saharinen vertaa haastattelussa tosi-tv-ohjelman käsikirjoituksen tekoa häiden järjestämiseen.

”Häissä on tietty käsikirjoitus, jonka mukaan edetään. Jos halutaan järjestää tilaisuus, jossa tapahtuu tiettyjä asioita, käsikirjoituksen avulla tapahtumia ja tilanteita viedään siihen suuntaan mitä halutaan käyvän. Käsikirjoituksen tarkoituksena on luoda ohjelmalle rakenne, jonka mukaan edetään.” (Saharinen, 2017)

Esimerkiksi Paratiisihotelli -ohjelmassa jo etukäteen on tiedossa raamit, mitä tulee tapahtumaan ja mihin ohjelma loppuu. Jokaisen viikon jälkeen on pariseremonia, jossa joku joutuu jättämään hotellin. Ohjelma loppuu finaaliin, jossa on enää jäljellä yksi pari. Välissä järjestetään juhlia, taloon tulee uusia kilpailijoita, osa kilpailijoista saa koskemattomuuksia (eli heitä ei voi pudottaa) ja teemaviikot värittävät tapahtumia.

”Paratiisihotellissa osallistujat elävät keskenään kolme viikkoa. Normaalisissa oloissa edes vuosi ei riitä niiden tunteiden kirjoon. Paratiisihotellissa tapaavat, eroavat, petävät ja jättävät.” (Saharinen, 2017)

Olosuhteet ovat siis jo otolliset dramaattisillekin tapahtumille. Tiedetään siis ennalta, millaisia käännteitä ohjelmaan on luvassa. On kuitenkin mysteeri, miten osallistujat tapahtumiin reagoivat. (Saharinen, 2017)

Käsikirjoitusprosessissa mietitään etukäteen tilanteita ja asioita, missä osallistujat joutuvat kohtaamaan toisensa ja kärjistetään niitä tilanteita. Esimerkiksi Paratiisihotelli -ohjelmassa on koko ajan tilanteita, joissa kilpailijat joutuvat miettimään omia ratkaisujaan ja mihin suuntaan he omaa ”peliään” vievät. (Saharinen, 2017) Näitä tilanteita ovat esimerkiksi edellä mainitsemani pariseremoniat ja koskemattomuudet. Paratiisihotellissa ohjelman henkilöt kohtaavat kärjistettyjä tilanteita, jollaisia eivät oikeassa elämässä kohtaisi, joten on ymmärrettävää, että kilpailijat saattavat reagoida odottamattomallakin tavalla.

Toisin kuin Paratiisihotellissa, au-pairien kuvausten alussa ei tiedetä, mitä kolmanteen tai neljänteen jaksoon kuvataan eikä myöskään tiedetä, mihin ohjelma loppuu. Au pairit on enemmän dokumentaarinen sarja kuin käsikirjoitettu. Mielenkiintoisia asioita kuvataan, jos ne vain sopivat aiemmin kuvattuun ja tarinaan. (Kanerva, 2017)

”Jokaisen ohjelmassa mukana olevan au pairin kohdalla seurataan oikeita tapahtumia. Au pairit voivat esimerkiksi kertoa käsikirjoittajalle tavanneensa pojan. Tuotanto yrittää järjestää asiat niin, että pääsisivät kuvaamaan esimerkiksi au pairin ja pojan treffit.” (Kanerva, 2017)

Au pairien kohdalla lähtökohtana on, että draamaa syntyy sen suurempia käsikirjoittamatta. Jokaisella ohjelman kaudella on tapahtunut kummallisia asioita, joita kuvausten alussa ei olisi voinut ajatellakaan. Niistä on syntynyt hyvää sisältöä täysin suunnittelematta au pairien omasta toimesta. (Kanerva, 2017)

Haastateltavilta sai sen käsityksen, että ohjelman sisältöä suunnitellaan etukäteen lähinnä tapahtumien ja kohtausten kautta, mutta mitä tapahtuu kohtausten sisällä, on täysi mysteeri. Ennen kuvauksia pohditaan, miten luodaan olosuhteet ohjelman luonteen kannalta tärkeille tunteille ja tapahtumille. Esimerkiksi Paratiisihotellin kohdalla tiedetään, että ohjelmassa nähdään alkoholinhuuruisia juhlia, jolloin todennäköisesti syntyy konflikteja ja suhdedraamaa. Näin ollen osa tapahtumista – tai ainakin suuntaviivat tapahtumille – tiedetään etukäteen. Myös jaksojen sisältöjä suunnitellaan ennalta, kuten esimerkiksi edellä mainittuja bileitä tai Au parien kohdalla tiettyjä kuvauspäiviä, kuten vaikkapa kiitospäivän illallinen yhdessä muiden au parien kanssa.

4.2 Oikeiden henkilöiden valinta ja roolitus

Ohjelma voi mennä täysin penkin alle, jos siihen ei valita oikeita henkilöitä. Tässä luvussa selvitan, millaisia henkilöitä ohjelmiin valitaan ja miksi, sekä mikä on onnistuneen roolituksen merkitys.

Hakuprosessissa yritetään selvittää hakijan perimmäinen motivaatio ohjelmaan hakemiselle. Nykymaailmassa on ihan hyväksyttävää, jos hakija haluaa vain julkisuutta. Tosi-tv-ohjelma on ihmisille tapa saada huomiota. Henkilöiden taustat otetaan huomioon. Esimerkiksi koulukiusaamistaustaisia henkilöitä ei mielellään oteta. Osallistujilta edellytetään tiettyä tasapainoa. Ei missään nimessä haluta ottaa mukaan henkilöitä, jotka eivät pärjää kuvausympäristössä. (Saharinen, 2017)

Ohjelmiin valitaan osallistujiksi katsojia kiehtovia hahmoja. Heidän tulee jollain tapaa olla samaistuttavia, sympatiaa herättäviä. Toisaalta vastapainoksi valitaan epäsympaattisia ja jopa inhottavia sekä itsekeskeisiä henkilöitä. (Nikkinen, Vacklin 2012, 317)

Au-parien käsikirjoittaja Kati Kanerva haluaa casting -vaiheessa pystyä kuvailemaan ohjelmaan valittavan ihmisen kahdella sanalla. On tärkeää, että kaikki henkilöt ovat keskenään erilaisia, jotta ohjelmaan saadaan erilaisia ihmistyyppejä. (Kanerva, 2017)

”Henkilön tulisi olla selkeä karakteri, esimerkiksi kiltti ja tunnollinen tai räväkkä bilettäjä.” (Kanerva, 2017)

Jo casting -vaiheessa on oltava selvää niin tuotannolle kuin roolitettavallekin, millainen tyyppi hän on. Esimerkiksi Au parien neljännellä kaudella Vanessa sanoi jo haastatte-

lussa olevansa draama queen, ja se oli hänen ”roolinsa” Au paireissa. Myös tuotanto sanoo roolitettaville ennen Au parien kuvauksia, mikä heidän karaktääriinsä on. Kenellekään ei siis tule yllätyksenä, mikä heidän oma roolinsa ohjelmassa on. (Kanerva, 2017)

Oikeiden henkilöiden valinta on ohjelman onnistumisen kannalta äärimmäisen tärkeää, jos ei jopa tärkein asia. (Kanerva, 2017) Henkilöt ja heidän persoonallisuutensa määrittelevät myös ohjelman kulkua. Näin ollen onnistunut roolitus on olennainen osa käsikirjoittamista.

Onnistuneen casting -prosessin kannalta on tärkeää, että osallistujat tietävät, mihin he ovat ryhtymässä. Mukaan halutaan ihmisiä, joita veloitetaan tekemään tiettyjä asioita. Mukaan ei haluta laiskottelevia ihmisiä, joita ei kiinnostakaan olla mukana. (Saharinen, 2017)

Erilaiset tosi-tv--ohjelmat vaativat erilaiset ihmiset. Saharinen vertaa tosi-tv-ohjelmaa juhlien järjestämiseen. Grillijuhliin kutsutaan erilaisia ihmisiä kuin julkistusbileisiin. Esimerkiksi Myös ohjelman tyyppi määrittelee henkilöiden valintaa. Paratiisihotelli -ohjelma on reality-maailman ”bling bling -bileet”, joihin kutsutaan itseriittoisia ihmisiä. Katsojillakin on tietty olettaus, millaisia ihmisiä eri tosi-tv-ohjelmissa on. (Saharinen, 2017)

Usein ohjelmiin valitaan keskenään täysin erilaisia ihmisiä, joiden välisiä suhteita mietitään jo casting -vaiheessa. (Kanerva, 2017) Kirjassa Käsikirjoittamisen taito (Anders Vacklin, Janne Rosenvall) kirjoitetaan, että kiinnostava henkilögalleria vaatii henkilöiltä erilaisia piirteitä ja näkökulmia. Kukaan ei jaksakaan katsoa tavallisia ihmisiä tekemässä tavallisia asioita. (Saharinen, 2017)

Ohjelman henkilöillä on oltava mielenkiintoisia tarinoita ja tavoitteita, joiden ympärille heidän tarinansa ohjelmassa muotoutuu. Ohjelmaan hakevalla on myös oltava taustatarina, jonka kautta hänen tarinaansa ohjelmassa voidaan kuljettaa eteenpäin. Taustatarinan on oltava mielenkiintoinen. Jos casting -vaiheessa hakija ei osaa sanoa järkevää syytä sille, miksi haluaa lähteä mukaan ohjelmaan, sellaista henkilöä ei voida ottaa. (Kanerva, 2017)

Au pairit -ohjelmassa taustatarina voi olla esimerkiksi jokin syy, miksi hän haluaa lähteä reissuun ja ohjelman aikana voidaan etsiä vastausta siihen. Esimerkiksi Au parien toisella kaudella Los Angelesissa Judit halusi au pariuden lisäksi päästä esiintymään ja laulamaan. Ohjelmassa seurattiin, miten hän onnistuu siinä. (Kanerva, 2017)

Mahdollisia vastapareja ja kilpailijoiden yhdistelmiä mietitään casting -vaiheessa. Ohjelmaan yritetään löytää paras mahdollinen porukka, jossa osallistujat sopivat yhteen, mutta

eroavaisuuksia on tarpeeksi. Näin ollen katsojat löytävät helposti omat suosikit. Tämä on tärkeää käsikirjoituksen kannalta, koska oikean porukan avulla saadaan haluttua draamaa. Paratiisihotelli on pariutumishjelma, joten mahdollisia pareja mietitään jo ennen kuvausten alkamista. (Saharinen, 2017)

Esimerkiksi Au pairit -ohjelmaan ei haluta kahta kilttiä tai kahta draama queeniä. Etukäteen mietitään myös, ketkä mahdollisesti tulisivat toimeen keskenään ja ketkä eivät. Aina nämä ennako-oletukset eivät kuitenkaan osu oikeaan. (Kanerva, 2017)

Au paireissa valitut henkilöt eivät useinkaan ole sellaisia, jotka ystävyistyisivät keskenään Suomessa. Henkilöt ovat keskenään kovin erilaisia ja viettävät paljon aikaa yhdessä, joten väkisinkin jossain vaiheessa alkaa kehittyä konflikteja. (Kanerva, 2017)

Katsojan kiinnostus herätetään konfliktilla aivan kuten draamasarjoissakin. Tästä syystä tosi-tv-ohjelmiin saatetaan valita tarkoituksella aivan vastakkaisia ajatusmaailmoja edustavia henkilöitä. Kun kaksi arvo- tai ajatusmaailmaltaan erilaista ihmistä laitetaan samaan tilaan ja heidät asetetaan tilanteeseen, jossa heidän on punnittava toimintaansa arvojensa perusteella, konfliktilta ei voida välttyä. Osallistujat ajetaan tilanteeseen, jossa heidän omat persoonansa ovat vastakkain ja draamaa syntyy väistämättä.

”*Cast to conflict*” -sanontaa käytetään kuvaamaan käytäntöä. (Nikkinen, Vacklin 2012, 317–318)

Ohjelmiin valitaan siis vastapareja, koska silloin konflikteja syntyy helpommin. Tosi-tv:n käsikirjoittajien on luotava tarinoita. Vastapareja valitessa ohjelman konfliktit ovat tavaltaan jo etukäteen kirjoitettuja ennen kuin kuvauksia on edes aloitettu. (Nikkinen, Vacklin 2012, 317–318)

On siis selvää, kun esimerkiksi Au pairit -ohjelmaan on valittu yksi rauhallinen ja tunnollinen ja toinen villi bilettäjä, heidän ajatusmaailmansa ja arvonsa eivät todennäköisesti kohta. Kun au pairit lähtevät juhlimaan, on odotettavissa draamaa, kun toinen haluaa ottaa rauhallisesti ja olla seuraavana päivänä pirteänä töissä ja toista taas kiinnostaa vain juhliminen.

Samoin, jos Paratiisihotelliin valitaan tasaisesti ihmisiä, jotka etsivät vakavaa suhdetta ja toiset haluavat vain pitää hauskaa, suhdedraamaa taatusti syntyy. Kun joukko räväkkiä persoonia laitetaan samaan taloon useaksi viikoksi vailla yhteyksiä ulkomaailmaan, on varmasti tiedossa jo ennalta, että tilanne voi eskaloitua helposti.

Molemmat haastateltavat korostavat roolituksen merkitystä. Se on kenties yksi tosi-tv:n käsikirjoittamisen olennaisimmista asioista. Jos ohjelmassa ei tapahdu mitään, se on käsikirjoituksen heikkoutta, joka taas saattaa juontaa juurensa epäonnistuneeseen casting -prosessiin. Jos henkilövalinnat menevät pieleen eivätkä ohjelmaan valitut käyttäydy ennalta oletetulla tavalla, heille jopa määrätyn ”roolinsa” mukaan, ei kukaan jaksa katsoa ohjelmaa.

Ympäristön valinta käsikirjoituksen kulkuun on merkittävää. Otollinen ympäristö altistaa osallistujat halutuille tapahtumille. Yksinkertaisesti, jos kaksi osallistujaa laitetaan romanttiseen tilanteeseen, romantiikka todennäköisesti syntyy.

Toisaalta taas, oli ympäristö mikä tahansa, oikealla roolituksella saadaan haluttuja tapahtumia aikaan. Vaikka Paratiisihotellin roolitettavat laitettaisiin eräleirille Pohjois-Karjalaan, heidän välilleen todennäköisesti syntyisi samanlaista draamaa kuin luksusoloissa etelän lämmössä.

Suuremmassa mittakaavassa ympäristöllä on merkitystä koko ohjelman luonteelle ja ympäristö on olennainen osa ohjelmaa. Ympäristö on osa ohjelman luonnetta, ja joskus se on määritelty tarkoin ennakkoon.

Esimerkiksi Paratiisihotellin ympäristö luksushotelleineen ja uima-altaineen on jo sellainen, että siellä sattuu ja tapahtuu. Ympäristö saa henkilöt käyttäytymään eri tavalla kuin he ehkä käyttäytyvät kotioloissa. Saharinen mainitsee haastattelussa, että alkoholi on yksi keino, millä saadaan synnytettyä draamaa.

Au pairit -ohjelman kohdalla nuoret lähtevät ulkomaille pois tutuista ympyröistä. Jotkut ohjelman au pareista saattavat olla ensimmäistä kertaa ulkomailla tai heillä ei ole lainkaan kokemusta lastenhoidosta. Tällöin dramatiikalta tuskin voidaan välttyä. (Kanerva, 2017)

Ympäristö käsikirjoitetaan etukäteen eli suunnitellaan ennen kuvauksia, millaisessa ympäristössä ohjelma kuvataan. Ohjelmaan valitaan sellaiset henkilöt, jotka sopivat käsikirjoitettuun ympäristöön.

4.3 Käsikirjoittaminen kuvausvaiheessa

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten tosi-tv-ohjelman tapahtumia ja henkilöitä ohjailaan kuvausten aikana, sekä miksi ja miten se tehdään. Lisäksi paneudun haastattelujen merkitykseen, miksi ne ovat olennainen osa tosi-tv-ohjelmia ja mikä on niiden tarkoitus. Selvitän, miten tunteet saadaan esiin tosi-tv-ohjelmissa käsikirjoituksen keinoin, ja miksi ne ovat niin tärkeä osa tosi-tv-ohjelmia.

Tosi-tv-ohjelmassa täytyy olla koko ajan mielenkiintoisia tapahtumia, jotta seuraava jakso voidaan myydä katsojille tyyllillä ”ensi jaksossa tapahtuu tätä”, ja näyttää paloja seuraavan jakson tapahtumista kertomatta kuitenkaan siihen johtaneita tapahtumia tai jättämällä olennaiset kohdat avoimiksi. Ohjelman on kuljettava koko ajan eteenpäin tapahtumien kautta. (Saharinen, 2017)

Jos mitään mielenkiintoista ei tapahtuisi, käsikirjoittajan olisi alettava miettiä miten ihmiset voisi laittaa sellaiseen tilanteeseen, että jotain voisi tapahtua. (Kanerva, 2017) Käsikirjoituksen avulla luodaan olosuhteet erilaisille tapahtumille. (Saharinen, 2017)

”Jos ohjelmassa ei tapahtuisi mitään, olisi se käsikirjoituksen heikkoutta.” (Saharinen, 2017)

Aivan kuten draamaohjelmassakin, kukaan ei jaksa katsoa tylsää ohjelmaa, jossa ei tapahdu mitään. Draamaohjelmassa draama käsikirjoitetaan ja näytellään. Tosi-tv-ohjelmassa draaman järjestyminen on pitkälti roolitettujen kontolla. Käsikirjoittajan tehtävä on luoda olosuhteet sille, että haluttua draamaa saadaan aikaan.

Vaikeaa onkin se, miten draama saadaan luotua henkilöiden välille ilman, että heitä ohjailaan liikaa ja sanotaan, mitä heidän tarkalleen tulisi tehdä. Henkilöille on kuitenkin ennen kuvausten aloittamista kerrottu, millainen ohjelma on kyseessä sekä millainen heidän karakterinsä on. Näin ollen tuotanto on asettanut roolitettuihin asemaan, jonka puitteissa heidän on käyttäydyttävä odotetulla tavalla. Ohjelmaan on valittu henkilöitä, joiden luotetaan täyttävän tuotannon odotukset.

Montaa tosi-televisio-ohjelmaa käsikirjoittanut Outi Keskevaari kertoo haastattelussaan Iltä-Sanomille (IS.fi, 16.9.2017), että suomalaiset tosi-tv-ohjelmiin osallistuvat eivät helposti alistu tuotannon vaatimuksiin. Kilpailijat voivat helposti kääntyä tuotantotiimiä vastaan, jos heitä omasta mielestään kohdellaan väärin. (IS.fi, 16.9.2017)

Au parien kohdalla tapahtumien kulkua ohjataan kuvausten aikana lähinnä niin, että kaikki kuvauspäivät on sovittava etukäteen, koska kuvausluvut täytyy hankkia ja kuvauskalusto sekä -henkilöstö täytyy olla valmiina. Tilanteet ovat kuitenkin aitoja, vaikka kuvauspaikka ja -aika onkin sovittu etukäteen. Ketään ei esimerkiksi käsketä suuttumaan toiselle. Tuotanto voi tietää, että kahden ohjelman henkilön välillä on kitkaa, mutta suuttumistilanne on aito. (Kanerva, 2017)

Paratiisihotelli-ohjelmassa tapahtumiin puututaan erilaisin formaatin määrittelemällä keinoin. Muun muassa juhlat, teemaviikot, koskemattomuudet ja uudet kilpailijat ovat esimerkkejä tilanteista, joissa osallistujat käyttäytyvät eri tavalla. Niiden avulla ohjelmaan saadaan draamaa ja vaihtelevuutta.

Kilpailijoiden käytöstä ei varsinaisesti muokata, mutta luodaan olosuhteet, joissa haluttua käytöstä voisi saada aikaan. Käyttäytymistä ei ohjata sen enempää, on vain toivottava, että kilpailijat itse tuottavat haluttua sisältöä. (Saharinen, 2017)

Käsikirjoittamisen avulla tosi-tv-ohjelmaan luodaan olosuhteet joidenkin tunteiden esiintuolle. Esimerkiksi luomalla romanttiset olosuhteet, voidaan olettaa, että kaksi toisiinsa ihastunutta osallistujaa päätyy viettämään romanttista aikaa yhdessä. (Nikkinen, Vacklin 2012, 317)

Voisi ajatella, että tuotannon tietäessä kahden osallistujan välisestä riidasta, heidän asetetaan tilanteeseen, jossa odotetaan riidan eskaloituvan. Samoin, jos kaksi osallistujaa ovat ihastuneita toisiinsa, heidät viedään tilanteeseen, jossa heidän tunteensa pääsevät valloilleen. Näin saadaan luotua tilanteita, jollaisia ohjelman tyyliin kuuluu, ja jollaisia katsojat odottavat.

Kuvaustilanteita on suunniteltu ennalta. Paratiisihotellissa erilaiset formaattiin kuuluvat tapahtumat on määritelty jo ennen casting -vaihetta. On oletettavaa, että niiden avulla ohjelmaan saadaan haluttua draamaa, vaikka kuvaustilanteessa roolitettujen annettaisiinkin toimia ilman ohjausta.

Esimerkiksi Paratiisihotellissa on tietty alkujoukko. Myöhemmin taloon saapuu aina uusia kilpailijoita. Uusille tulokkaille annetaan usein koskemattomuus, eli he eivät voi pudota heti seuraavassa pariseremoniassa. Tämä on keino saada asettaa kilpailijat miettimään omia asetelmiaan ja saada pakkaa sekaisin. (Saharinen, 2017)

Au parien kohdalla kohtauksia tai jaksojen rakenteita ei ole määritelty niin pitkälle ennakoon kuin Paratiisihotellissa. Jokaisella Au parien kaudella on kuitenkin yhtäläisyyksiä, joten on oletettavaa, että käsikirjoittaja tietää jo suurin piirtein, millaisia tapahtumia ohjelmaan mahtuu. Tietenkin yllätyksiä tulee, onhan kyse tosi-tv:stä.

Kohtausta voidaan järjestää etukäteen sopimalla, mitä jonakin päivänä kuvataan. Joskus osallistujia saatetaan ohjeistaa tekemään jotakin tai puhumaan tietyistä asioista, josta on puhuttu kohtausten välillä, mutta jota ei ole saatu kameralle. Kohtauksen sisällä tapahtuvat asiat ovat kuitenkin aitoja. (Kanerva, 2017)

”Kuvauksissa ohjeistan au pareja tekemään jotakin, esimerkiksi ”hei kävelkää tuolta, että saadaan tällainen kuva”. Mutta kohtauksessa tapahtuu mitä tapahtuu. Joskus kuvauksissa saatan muistuttaa asioista, että voisivatko he jutella jostakin, koska asia jää katsojille epäselväksi.” (Kanerva, 2017)

Molemmat haastateltavat korostavat, että tapahtumien kulkuun ei puututa kuvausten aikana vaan kuvauksissa luodaan sellaiset olosuhteet tai sellainen tilanne, jossa halutut tunteet todennäköisesti tulevat esiin tai tilanne johtaa haluttuihin tapahtumiin.

Kati Kanerva mainitsee haastattelussaan useampaan otteeseen, kuinka kuvaustilanteissa saattaa ohjata au pareja esimerkiksi kävelemään tietystä suunnasta tai käymään aiempi keskustelu uudestaan läpi, jos se ei ole tallentunut kameralle. Hän saattaa myös kehottaa au pareja keskustelemaan tietystä aiheesta.

Tällainen ”ohjaaminen” kuulostaa melko vähäiseltä, mutta sillä voi olla ohjelman draaman kannalta suuri merkitys. Jos jotakin keskustelua ei saada kameralle, ei jotain tapahtumaa ehkä voida näyttää ohjelmassa, vaikka se olisikin katsojan kannalta mielenkiintoinen ja saisi lisää draamaa ohjelmaan.

Au pareja ei kuvata joka päivä ja näin ollen herkullisia paloja saattaa jäädä näkemättä. Au pareilla on omat kamerat, joihin he voivat kerrata tapahtumia kuvauspäivien välissä. Tämä auttaa nivomaan tapahtumia kasaan, vaikka kuvausryhmä ei olekaan koko ajan paikalla seuraamassa elämää.

Paratiisihotellissa kamerat käyvät koko ajan ja mikrofonit seuraavat osallistujia kaikkialle. Näin ollen kameroille tallentuu paljon materiaalia, joista tuotannon on valittava parhaat palat. Kaikkea ei varmastikaan voida edes näyttää ohjelmassa.

Ohjelma rakennetaan osallistujien ja heidän kokemien tunteiden ympärillä. Olennaista on pohtia ohjelman aiempia tapahtumia. (Nikkinen, Vacklin 2012, 309) Tämä tapahtuu haastattelujen kautta.

Haastattelujen kautta ohjelma saadaan rakennettua. Haastattelut ovat olennainen osa tosi-tv-ohjelmia. Usein haastattelut tapahtuvat suljetussa tilassa, jossa ohjelman muut henkilöt eivät voi kuulla toisen osallistujan puheita.

Haastattelujen kautta voidaan lisätä kitkaa ohjelman osallistujien välille. Useinkaan tosi-tv-ohjelmien haastattelutilanteissa ei kuulla haastattelijan kysymyksiä, joten ei voida tarkasti tietää, miten kysymyksillä ohjailaan vastauksia tai kuinka haastatteluja on leikattu jälkikäteen.

Päiväkirjahuoneen monologit tai muuten kasvoitusten tehdyt haastattelut auttavat käsikirjoittajia jäsentelemään jakson tapahtumia. Päiväkirjahuoneessa ohjelman henkilö voi pohtia menneitä tapahtumia, kertoa omista aikomuksistaan tai tunnustaa tehneensä jotakin, josta muut osallistujat eivät tiedä. Haastattelulla voidaan kertoa tapahtumista kulisseissa, joita kamerat eivät ole taltioineet. Henkilöhaastatteluja voidaan käyttää kertojääräisenä, jonka avulla saadaan rakennettua siltoja kohtausten välille. (Vacklin, Rosenvall 2015, 312–314)

Yksinpuhelun tehtävä on avata katsojalle osallistujan sisäinen maailma, ne tunteet ja ajatukset, joita muut eivät tiedä. (Aslama, Pantti 2007, 192) Monologin tehtävä lienee myös näennäinen läheisyys suhteessa katsojaan: vain katsojalle kerrotaan nämä tunteet ja kerrotaan tapahtumien todellinen kulku. (Aslama, Pantti 2007, 198)

Haastattelut kuljettavat ohjelman henkilöiden tarinoita eteenpäin. Paratiisihotelli -ohjelmassa päiväkirjahuoneella on suuri merkitys, sillä siellä osallistuja saa puhua kaiken, eikä se tule leviämään muille hotellin asukkaille. (Saharinen, 2017)

”Vähän niin kuin pokerissa, katsoja pystyy näkemään mikä käsi niillä [kilpailijoilla] on. Että oikeasti mä [kilpailija] aion tehdä näin ja se antaa katsojalle lisäinformaatiota kilpailijan motiiveista.” (Saharinen, 2017)

Haastattelujen tehtävä on selkeyttää tilanteita ja kertoa katsojille tapahtumista sekä henkilön omista kokemuksista. Haastattelut ovat niitä paikkoja ohjelmassa, jolloin kilpailijan hahmo saadaan syvennettyä. (Saharinen, 2017)

Haastattelut auttavat jakson rakenteen hahmottumista, koska haastatteluja sijoitetaan kohtausten väliin. Yleensä haastatteluissa kerrataan tapahtumia, kysymällä ”miltä sinusta nyt tuntuu” ja ”mitä ajattelit tästä”. (Kanerva, 2017)

Monissa haastatteluissa kerrataan tapahtumia ja avataan sen hetkistä tilannetta. Haastatteluissa voi myös avautua jälkikäteen tapahtumista ja kertoa oman mielenpiteensä ilman, että muut kuulevat. (Kanerva, 2017)

Paratiisihotellin kohdalla kysymysten asettelua on mietitty jokaisen kysymyksen kohdalla niin, että saataisiin kysymykseen tarpeeksi kuvaava vastaus. Vaikka kysymyksiä on mietitty etukäteen, haastatteluissa reagoidaan tilanteen mukaan. Parhaimmassa tapauksessa kilpailijalta kysytään vain ”mitä on tapahtunut” ja ”mitä meinaat tehdä seuraavaksi”, ja saadaan tarpeeksi kuvaava vastaus. (Saharinen, 2017)

”Mutta ehkä joidenkin ihmisten kohdalla -- että ehkä joillekin pitää helpottaa heitä [kilpailijoita] vastaamaan paremmin. Joka ei tarkoita sitä, että heidän suuhunsa laiteetaan sanoja vaan koska eletään tv-aikaa ja sen vastauksen pitää tulla nopeasti. Jos sieltä tulee pitkää ja laveaa vastausta, niin sanotaan ”hyvä, mutta voitko sanoa tuon lyhyemmin”. (Saharinen, 2017)

Henkilöitä ei voida käsikirjoittaa. Yllätys ja *reality* tulevat siitä, miten henkilöt toimivat erilaisissa tilanteissa. (Saharinen, 2017)

Vaikka haastattelutilanteita tai kohtauksia ei kuvaustilanteessa manipuloitaisikaan, kuvaustilanteita ja kohtauksia suunnittelemalla voidaan ohjata ohjelmaa haluttuun suuntaan. Halutulla suunnalla tarkoitan niitä tapahtumia, joita ohjelman formaatti edellyttää.

4.4 Tosi-tv ja tunteet, miten käsikirjoituksella vaikutetaan?

Tässä luvussa käsittelen sitä, miksi tunteet ja niiden esilletuominen on niin olennainen osa tosi-tv-ohjelmia. Tunteiden on tultava esiin kuvausvaiheessa eikä niitä oikein voi ennalta arvata tai muokata kuvausten jälkeen. On siis tärkeää, että aitoja tunteenpurkauksia saadaan kameralle. Selvitän, miten se tehdään.

”Ohjelma, joka ei herätä tunteita, on huono tv-ohjelma.” (Saharinen, 2017)

Tunteet, niin ohjelman henkilöiden tunteenpurkaukset kuin myös katsojassa ohjelmaa katsoessa heräävät tunteet, ovat olennainen osa tosi-tv:tä. Ohjelman henkilöihin samaistutaan tunteiden ja omien kokemusten kautta peilaamalla. Tunteiden kokeminen ja peilaaminen edesauttavat katsojaa kookuttumaan ohjelmaan.

Tosi-tv:n keskiöön nousee suurten tunteiden hallinta ja hallitsemattomuus. Ohjelmatyyppinä tosi-tv tarvitsee suuria tunteenpurkauksia. Toisaalta taas tunteiden hallitseminen voi olla yhtä mielenkiintoista kuin räjähtävä tunteenpurkaus. (Aslama, Pantti 2007, 187)

Tunteet näkyvät ja kuuluvat selkeimmin puheessa. Siksi puhuminen on olennainen osa tosi-tv:tä ja monet formaatit perustuvat puheen varaan. Draamaa saadaan rakennettua puhetilanteissa. (Aslama, Pantti 2007, 188) Puhetilanteella tosi-tv:ssä tarkoitetaan haastatteluja sekä osallistujien keskenään käymiä keskusteluja, jotka kuvataan sellaisenaan.

Roolituksella on oma osansa. Ohjelmaan valitaan tarkoituksellisesti henkilöitä, joiden oletetaan tuovan esiin suuria tunteita, esimerkiksi rakkauden tai vihan tunteita toisiaan kohtaan. (Nikkinen, Vacklin 2012, 317)

Paratiisihotellin ohjelmatyyppi antaa tietyt odotukset, millaisia tunteita se herättää. Ärtymys ja ärsytys ovat keskeisiä tunteita.

”Suomalaiselle mentaliteetille ylimieliset ja itsekeskeiset henkilöt ovat ärsyttäviä. Nämä piirteet tulevat ohjelmaan roolitetuista aika itsestään.” (Saharinen, 2017)

Myös ihastumisen ja rakastumisen tunteet ovat keskeisiä Paratiisihotellissa, vaikka niihin tunteisiin ei aina päästäkään. Ketään ei voi käsikirjoittaa ihastumaan tai rakastumaan. Ohjelma kertoo nuorista ihmisistä, joten siinä halutaan tuoda esiin tunteita, joita nuoret katsojat käyvät elämässään läpi. (Saharinen, 2017)

Jo Paratiisihotelli -ohjelmaa suunnitellessa tiedetään, että osallistujat tulevat kokemaan suuria tunteita kuvausten aikana.

Au pairit -ohjelmassa katsoja elää mukana nuoren ihmisen suuressa elämänmuutoksessa. Toivottavaa on, että katsojille herää samanlaisia tunteita kuin mitä ohjelman au pairit käyvät läpi. (Kanerva, 2017)

Kuvaustilanne ja esimerkiksi suljettu kuvausympäristö aiheuttavat osallistujille stressiä, väsymystä ja kärsimystä. Jos kyse on kilpailutilanteesta, tunteet korostuvat. (Nikkinen, Vacklin 2012, 316)

Monet tosi-tv-ohjelmat tähtäävät todellisiin tunteisiin, jotka tulevat esiin halutussa kohdassa ohjelmaa. Tämän vuoksi ohjelman osallistajat viedään kuvaustilanteessa mitä eriskummallisimpiin tilanteisiin, joissa pyritään nostamaan ohjelmaan osallistuvan negatiiviset tunteet pintaan. Kielteiset tunteet näkyvät helpommin ja niitä on vaikeampi teeskennellä. (Hietala 2007, 86)

Negatiiviset tunteet ovat myös katsojille jopa mielenkiintoisempia kuin positiiviset. Moni ohjelma pyrkii tietoisesti nöyryyttämään osallistujia tai luomalla olosuhteet nololle tilanteille. (Nikkinen, Vacklin 2012, 319)

Niin Paratiisihotellin kuin Au parienkin kohdalla on huomattavaa, että tunteiden merkitystä korostetaan. Halutaan, että katsoja voi samaistua tunteisiin, hämmästellä tapahtumia ja jopa suuttua ohjelman tapahtumista. Tosi-tv-ohjelmiin halutaan aitoja tunteita, jollaisia katsoja voisi kokea vaikkapa romanttista draamaelokuvaa katsoessa. Katsoja halutaan saada mukaan elämään ohjelman henkilöiden tunteita.

Tunteet ovat tärkeä osa mitä tahansa tv-ohjelmaa. Tosi-tv:ssä tunteiden on tultava esiin kuvaustilanteessa, sillä jälkeensä tunteita on mahdotonta luoda. Samoin ennen kuvauksia ei voida tarkoin tietää, millaisia tunteita osallistujien välille syntyy.

4.5 Käsikirjoittaminen jälkituotannossa

Tässä luvussa käsittelen tapahtumien muokkaamista jälkikäteen, miten jaksot rakennetaan sekä mitä jälkituotannossa tapahtuu ohjelman käsikirjoittamisen kannalta.

Kuvauksista tehdään raportteja (*hot sheet*), jotka lähetetään kuvauksen jälkeen käsikirjoittajalle, ohjaajalle ja/tai editoijalle. Näin saadaan käsitys, mitä kunkin päivän tapahtumat pitävät sisällään ja osviittaa siitä, mitä tapahtumia otetaan mukaan valmiiseen ohjelmaan. Kaikkea materiaalia ei siis edes tarvitse katsoa, jos tiedetään, että mitään mielenkiintoista ei tapahdu. (Saharinen, 2017) (Kanerva, 2017)

Toisin kuin draaman käsikirjoittajat, tosi-tv:n käsikirjoittaja työskentelee usein jo kuvatun materiaalin kanssa. Suuri osa työstä tehdään jälkituotannossa. Käsikirjoittajalla on suuri

määrä kuvattua materiaalia läpikäytävänä, ja niistä on valittava mitä tapahtumia ohjelmaan otetaan mukaan. Sen perusteella päätetään mihin suuntaan ohjelman tarinaa aletaan viedä. Jos jotain ei saatu kameralle, sitä ei koskaan tapahtunut ja jälkikäteen on vaikeaa alkaa luoda tapahtumaa uudelleen. (Troy DeVold 2011, 6–7)

Yhteistä lähes kaikissa tosi-tv-ohjelmissä on jakson rakenne. Se on lähellä draamaohjelman jakson rakennetta. Jaksot etenevät alku-, keskikohta- ja loppu-rakenteella ja jaksot rakennetaan jälkituotannossa kuvauspäivien muistiinpanoja apuna käyttäen.

Jaksoihin halutaan usein jokin konflikti tai loppuhuipennus, jota katsoja osaa jo odottaa. Jakso on leikattu kohtauksiin ja näytöksiin kuten draamaohjelmatkin. (Nikkinen, Vacklin 2012, 309) Jaksoja ryhmittää osallistujien haastattelut, joiden avulla saadaan tehokkaasti kerrottua tapahtumista. (Saharinen, 2017)

Tosi-tv-ohjelma rakennetaan yleensä tiivistämällä jonkin ajanjakson tapahtumat annettuun ohjelman keston. (Nikkinen, Vacklin 2012, 310) Useissa tosi-tv-ohjelmissä viikon tapahtumat tiivistetään noin tunnin mittaiseen jaksoon.

Au pairit -ohjelmassa on kaksi käsikirjoitusvaihetta, toinen kentällä ja toinen jälkitöissä. Koska materiaalia on niin paljon, jälkitöissä päätetään, mitä ohjelmaan tulee ja mitä jätetään pois. Jälkitöissä mietitään, miten ohjelma rakentuu. Jokaisen kohtauksen on vietävä tarinaa eteenpäin ja kaikki turha jätetään pois. (Kanerva, 2017)

Käsikirjoittajat työskentelevät myös jälkituotannoissa ja joskus jakson käsikirjoitus rakennetaan litteroitujen materiaalien perusteella. Näissä tapauksissa tapahtumien kronologinen järjestys saattaa muuttua. Materiaaleja yhdistellään ja kohtauksia jätetään välistä pois. Näin saadaan luotua yhtenäinen ja mielenkiintoinen tarina. (Nikkinen, Vacklin 2012, 314)

Toisinaan materiaalit saatetaan leikata niin, että saadaan haluttu lopputulos. Haastatelluista jätetään osa pois ja katsojat näkevät vain raflaavimmat osat. Näin osallistujien luonteenpiirteistä saatetaan tehdä stereotyyppisiä ja kärjistettyjä. (Nikkinen, Vacklin 2012, 314–321)

Osallistujien luonteenpiirteitä saatetaan korostaa vielä editointivaiheessa. Ohjelmassa korostetaan niitä puolia, joiden vuoksi heidät on valittu ohjelmaan. Jokaisen osallistujan ruutu-aika on melko vähäistä, joten siinä ajassa ei millään ehditä kertoa henkilöstä kaikkea olennaistakaan. (Saharinen, 2017)

Jälkityössä jätetään paljon materiaalia pois ja mukaan otetaan vain ohjelman tarinan kannalta oleelliset kohtaukset. (Kanerva, 2017) Tapahtumia ei kuitenkaan lähdetä tietoisesti vääristämään tai johdateta katsojia harhaan. Ihmisiä ei voi käsikirjoittaa. (Saharinen, 2017)

Tosi-tv-ohjelmissa editoitavaa materiaalia on paljon, koska kuvauksia ei ole suunniteltu niin tarkoin ja kohtaukset eivät ole samalla tavalla ennalta tiedossa kuin draamatuotannoissa. Olennaisia kohtauksia jää väkisinkin pois, ja ohjelmaan päätyvät vain kaikkein rafaalvimmat osuudet. Etenkin, jos kuvausmateriaalia on kertynyt kymmeniä, ellei satoja tunteja, ns. turhaa materiaalia on runsaasti. Sen tiivistäminen yhteen 40 minuutin jaksoon vaatii tiukkaa karsimista. Ohjelmasta jää paljon materiaalia pois. Sen vuoksi helposti osa tapahtumista jää katsojalle pimentoon eikä osallistujista saada millään kaikkia puolia esille. Tämän vuoksi leikkausvaiheessa hiukan väkisinkin tapahtumat vääristyvät, vaikka sitä ei varsinaisesti tehtäisikään tietoisesti.

Ohjelmassa tuodaan kunkin henkilön karaktääriä jollain tapaa enemmän esille, mutta sitä ei korosteta liikaa. (Kanerva, 2017) Joskus ohjelmaan osallistujat kritisoiivat ohjelman leikkausta. Kanerva arvioi sen johtuvan siitä, että osallistujan oma käytös hävettää häntä itseään. Kanerva kuitenkin sanoo, että mitä hän itse näkee ohjelmassa, on se, mitä hän näkee osallistujissa muutenkin.

Suomessa tosi-tv:n henkilöiden ja tapahtumien raju muokkaaminen ja ohjaaminen on vähäistä verrattuna esimerkiksi Yhdysvaltalaiseen tosi-tv-vihteeseen. Yhdysvalloissa esimerkiksi haastattelutilanteessa haastateltavalle voidaan selvästi kertoa, miten hänen tulee vastata. Siellä tosi-tv-ohjelmat jakautuvatkin karkeasti kahteen: *scripted* ja *non-scripted*. (Kanerva, 2017)

Jos kameroille on tallentunut täysin asiattomia kommentteja tai keskusteluja, niitä ei näytetä, vaikka se saattaisikin draaman kannalta olla hedelmällistä. Saharinen sanoo haastattelussaan, että tuotanto on vastuussa ohjelmasta eikä voi piiloutua sen taakse, että ohjelmaan osallistujat ”on vaan tollasia tyyppejä”.

”Totta kai ihmisiä kärjistetään, mutta me ei myöskään näytetä niitä kaikkein huonoimmassa valossa. Tehdään niistä [ohjelman kilpailijoista] sellaisia ihmisiä, että niitä olisi kiva katsoa.” (Saharinen, 2017)

Mielestäni on sanomattakin selvää, että leikkausvaiheessa ohjelman kulku ja henkilöiden luonteen muuttuvat, koska ohjelmaan ei saada millään mahtumaan kaikkia puolia henkilöistä. Henkilöiden karaktäärien on pysyttävä loogisina ja siksi esimerkiksi ohjelmaan valitaan draamakuningattaresta enemmän niitä kohtauksia, jossa hän menettää hermonsensa kuin niitä, joissa hän pahoittelisi käytöstään ja olisi rauhallinen.

Jos ohjelman kaksi henkilöä ovat usein keskenään napit vastakkain, niitä kohtauksia valitaan ohjelmaan enemmän kuin niitä, jossa he olisivat sovussa. Ohjelmaan leikataan niitä haastattelupätkiä, joissa nämä kaksi henkilöä puhuvat toisistaan negatiiviseen sävyyn. Näin saadaan katsojille haluttua draamaa ohjelmaan sekä saadaan pidettyä ohjelman henkilöiden karaktääri yhtäläisinä, sekä draaman kaari selkeänä ja mielenkiintoisena.

Molemmat haastateltavat korostavat, että jälkituotannossa ei lähdetä tietoisesti vääristämään tapahtumia tai yritetä saada tapahtumia näyttämään joltain, mitä ne eivät todellisuudessa ole olleet. On ymmärrettävää, että kaikkea ei voida kertoa ohjelmassa, jossa on monta henkilöä ja jokaisen henkilön ohjelma-aika kokonaisuudessaan jää melko vähäiseksi. Katsojan on ymmärrettävä, että kohtauksia jää pois ja ohjelman henkilöt saattavat täten näyttäytyä kärjistetympinä kuin mitä he todellisuudessa ovat.

Mielestäni se, että usein iltapäivälehdistä saa lukea tosi-tv-ohjelmiin osallistuneiden kommentteja siitä, että tapahtumia on vääristelty, johtuu nimenomaan editoinnin raakuudesta. On täysin selvää, että kaikkea ei saa mahtumaan ohjelmaan, ja jotain on jätettävä pois – oli se sitten käsikirjoittajan puolesta laskelmoitua tai ei.

Ohjelmaan on valittava ne kohtaukset, jotka ylläpitävät henkilön karaktääriä ja draaman kaarta. Näin ollen henkilöistä saadaan selkeämpiä ja ohjelma pysyy paremmin kasassa.

5.0 Pohdintaa ja yhteenveto

5.1 Pohdintaa: mikä on käsikirjoituksen rooli tosi-tv:ssä?

Käsikirjoituksen rooli tosi-tv:ssä on moninainen. Käsikirjoituksen rooli on erilainen tosi-tv-tuotannossa kuin draamatuotannossa. Käsikirjoituksen kannalta olennaiset osat liittyvät ulkopuolisiin tekijöihin. Nämä tekijät on valittava ennalta tarkkaan, mikäli käsikirjoituksesta ja ohjelmasta halutaan onnistunut. Näillä tekijöillä tarkoitan etenkin oikeiden henkilöiden ja ohjelman tyyppiin sopivan ympäristön valintaa. Formaatisissa ympäristö on ennalta määriteltä, kuten myös se, minkä tyyppisiä ihmisiä ohjelmaan otetaan mukaan.

Käsikirjoituksen kannalta olennaista on suunnitella, mitä missäkin jaksossa tapahtuu, miten tapahtumat jäsennellään ja mitkä ovat ne keinot, joiden avulla ohjelmaan saadaan ohjelman tyylin vaatimaa draamaa.

Käsikirjoituksen merkitys tosi-tv-tuotannossa on juurikin siinä, että ohjelmaan saadaan loogisia ja mielenkiintoisia tapahtumia. Jos kuvauksia ei suunniteltaisi lainkaan etukäteen, saatettaisiin kuvata täysin epäolennaisia tapahtumia eikä ohjelmien kulku olisi loogista.

Käsikirjoittajan on suunniteltava raamit ohjelmalle ennen kuvauksia. Käsikirjoittaja miettii ennakkoon muun muassa: millaisia henkilöitä ohjelmaan otetaan mukaan, millaisia tapahtumia ohjelmaan tarvitaan, millaisia tapahtumia ohjelmaan todennäköisesti saadaan kuvattua henkilöiden ja ympäristön kautta, miten ohjelman henkilöistä saadaan tarpeeksi irti tapahtumien kautta.

Tosi-tv:n käsikirjoittajalta vaaditaan draaman tajuja. Ohjelmaan on valittava sellaiset henkilöt, jotka sopivat ohjelmaan, mutta jotka tuovat ohjelmaan sisältöä. Roolitus on tehtävä oikein ja onnistuneesti. Ohjelmaan valittujen ihmisten oletetaan käyttäytyvän kuvaustilanteessa samoin kuin casting-vaiheessa. Ohjelma voi mennä pahoin pieleen, jos roolitetut eivät käytäydy sillä tavalla kuin tuotanto on olettanut heidän käyttäytyvän. Samoin, jos henkilöt eivät käytäydy heidän ennalta määritellyn karakterin mukaisesti, ohjelma saattaa lässähtää.

Käsikirjoittajien on valittava henkilöitä, jotka vaikuttavat koko ajan omilta itseltään. Heidän on tunnistettava hakijoiden joukosta ohjelman kannalta potentiaalisimmat henkilöt. Kuten Kanerva sanoi haastattelussaan, hän haluaa valita Au pairit -ohjelmaan selkeitä karakterejä. Ohjelma voi mennä osittain pieleen, jos draama queeniksi valittu henkilö osoittautuu kin kuvaustilanteessa viilipytyksi. Kun ohjelmaan valitaan luonteeltaan tarpeeksi erilaisia ihmisiä, on odotettavissa, että jossakin vaiheessa henkilöiden välille syntyy konflikti. Näin ollen osa draamasta on tavallaan kirjoitettu ennalta.

Henkilöiden välisiä suhteita on pohdittava etukäteen. Käsikirjoittajien on mietittävä, millaisia tapahtumia kyseisten henkilöiden välille voisi syntyä. Tämän takia ohjelmiin valitaan usein joukko erilaisia ihmisiä. Toki ohjelman tyyppi määrittelee henkilöiden valintaa ja käsikirjoittajien on osattava valita juuri kyseiseen formaattiin sopivat henkilöt.

Au pareihin otetaan nuoria henkilöitä, joilla on jokin syvempi syy lähteä ulkomaille au pareiksi. Heillä on jo ennalta oltava jokin tarina, jonka ympärille henkilön kehityksen kaarta

voi rakentaa. Henkilöiden on oltava selkeitä karaktäärejä. Henkilön karaktääriin on tultava ilmi jo casting-vaiheessa ennen kuvausten alkamista.

Au pareihin valitaan keskenään hyvin erilaisia ihmisiä, jotta syntyisi sopivaa vastakkain asettelua esimerkiksi arvomaailmojen suhteen. Näin ollen voidaan olla varmoja, että ohjelmaan syntyy draamaa roolivalintojen pohjalta. Sen vuoksi esimerkiksi Au pareissa on joka kaudella ollut oikein tunnollinen ja kunnollinen au pair sekä huolettomampi au pair. Heidän välilleen syntyy helposti näkemuseroja esimerkiksi juhlimisesta ja lastenhoidosta.

Paratiisihotelli on Au pareihin nähden hyvin erilainen ohjelma. Paratiisihotellin suola on ihmissuhdedraama ja kilpailijoiden keskinäinen juonittelu. Nämä ovat ne draaman perusaiheet Paratiisihotellissa, jotka on määritelty ennalta ja ne ovat takuuvarmoja. Draaman perusaiheet saadaan aikaan valitsemalla itseriittoisia, itsevarmoja ja värikkäitä persoonia, jotka saavat väännettyä draamaa pienistäkin asioista. Ohjelman pohjaidea on parisuhdepeli. Kun osallistujat tietävät tämän, heidän oletetaan käyttäytyvän niin, että parisuhdepeliä syntyy.

Kahdessa tekemässäni haastattelussa kävi ilmi, millaiseen ympäristöön ohjelma sijoitetaan ja millaisia henkilöitä kuhunkin, hyvin erilaiseen ohjelmaan otetaan mukaan. Käsikirjoittajien tehtävä on miettiä, millaisia asioita ympäristön puitteissa ja valittujen henkilöiden kesken voisi tapahtua. Käsikirjoittajalta vaaditaan käsitystä, millainen tapahtumaympäristö altistaa halutuille tapahtumille.

Myös ympäristö saa aikaan draamaa. Au pareissa nuoret viedään ulkomaille vieraaseen ympäristöön vieraiden ihmisten keskelle. Konfliktit au parien host-perheiden ja muiden au parien välillä, koti-ikävä ja kulttuurishokki ovat draaman aineksia, jotka voidaan arvata jo ennakkoon ennen kuvausten alkamista. Ne luovat pohjan draaman kaarelle. Erilaiset yllättävät tapahtumat kuten vaikkapa poika- tai tyttöystävän mukaantulo kuvioihin on vain ekstraa, ja ohjelman draaman kaaren kannalta herkullista sisältöä.

Ympäristönä Paratiisihotellissa on luksuskartano uima-altaineen. Ohjelmassa nuoret, hyvännäköiset ihmiset ovat vähissä vaatteissa, puhuvat räävittömiä päiväkirjahuoneessa ja käyttäytyvät kenties sopimattomasti. Kun tähän yhtälöön lisätään alkoholi, erilaiset koskemattomuudet ja muut juonittelukuviot, on draamaa synnyttävä sen suurempia käsikirjoittamatta.

Nämä asiat siis ovat niitä, joita käsikirjoittaja tekee Paratiisihotellissa: hän suunnittelee, milloin ohjelmaan tulee uusi henkilö, mikä teemaviikko on, kuka saa koskemattomuuksia,

mitkä juhlat ovat illalla ja koska on pariseremonia eli pudotus. Nämä ainekset luovat pohjan oletetulle draamalle, joka on määritelty oikeastaan jo formaattitasolla.

Paratiisihotelliin halutaan suhdedraamaa ja riitoja. Nuoria ihmisiä majoitetaan luksusoloihin alkoholinhuurukselle lomalle, draamaa syntyy. Vielä, kun ihmiset ovat tarpeeksi äkkiipkaisia ja avoimia, on draamalle otolliset olosuhteet valmiina.

Käsikirjoituksella tarkoitetaan tosi-tv-ohjelmassa siis ennemminkin ohjelman ennakkosuunnittelua ja oikeiden ratkaisujen tekoa kuvaustilanteessa. Kuvaustilanteessa itse tapahtumiin pystytään puuttumaan melko vähän.

Olennaista on, että kuvauksissa saadaan kameroille niitä kohtauksia, joissa tapahtuu ohjelman henkilöiden draaman kaarta tukevia tapahtumia. Kohtauksia voidaan suunnitella etukäteen tai järjestää kuvauksiin sellainen kohtaus, jossa ohjelman osallistujat käyttäytyvät halutulla tavalla. Haluttu tapa voi olla romanttinen kanssakäyminen, riitely, sovinto tai mikä tahansa sellainen tapahtuma, joka tukee ohjelman luonnetta ja draaman kaarta sekä henkilöiden karaktääriä.

Jälkityövaiheessa on pohdittava tarkkaan, mitä kohtauksia ohjelmaan otetaan mukaan, jotta ohjelman draaman kaari ja tarina rakentuvat tarpeeksi mielenkiintoisiksi. Jälkityöprosessissa korostuu varmasti journalismista tuttu sanonta ”*kill your darlings*”. Hyvää materiaalia on jätettävä pois, jos se ei sovi ohjelman tai henkilöiden tarinaan. Toisaalta yllättävät tapahtumat luovat twistiä, mutta jos jonkun henkilön karaktääriä sekoittaa liikaa, se saattaa vesittää hänelle mietityn tarinan eikä hän ehkä katsojan mielestä olekaan enää mielenkiintoinen hahmo. Mielenkiintoinen henkilötarina koukuttaa katsojia – ja se tietää rahaa ja uusia kausia ohjelmaan.

Käsikirjoittajalle voi olla haastavaa hahmottaa oikean roolituksen ja ympäristön merkitys sekä niiden pelaaminen yhteen. Niiden palasten on loksahdettava kohdilleen, ja ohjelman vaatima draaman kaari on saatava aikaan tavalla tai toisella. Kanerva mainitsee haastattelussaan jännittävänsä joka kauden kuvauksia aloitettaessa, että mitään mielenkiintoista ei tapahtuisi. Saharinen mainitsee, että ohjelma, jossa ei tapahtuisi mitään, on huono tv-ohjelma.

Suuri osa ohjelman onnistumisesta kasataan osallistujien harteille. Jos he eivät käyttäydy sovittulla tai suunnitellulla tavalla, koko ohjelma voi mennä pieleen ja tuotanto joutuu puuttumaan enemmän tapahtumiin. Jos esimerkiksi Paratiisihotellissa osallistujat eivät jaksaisikaan enää bilettää, mistä ohjelmaan saataisiin tapahtumia?

Roolituksen on siis mentävä nappiin. Toisaalta käsikirjoittajalta vaaditaan hyvää ihmistuntemusta. Hänen täytyy tunnistaa hakijoiden joukosta potentiaalisimmat osallistujat. Hänen täytyy osata haastatella heitä niin, että kandidaattien todellinen luonne tulee esiin jo haastatteluvaiheessa. Ohjelmiin valitaan vastapareja, jotta konflikteja ja draamaa syntyisi todennäköisemmin.

Kun osallistujien arvomaailmat eivät kohtaa, konflikteja syntyy todennäköisemmin. Ihmiset eivät myöskään voi olla liian tavallisia vaan heillä on oltava voimakas luonne. Osallistujien on oltava luonteeltaan avoimia ja uskallettava näyttää tunteensa. Niin karulta kuin se kuulostaakin, hyvän käsikirjoituksen kannalta ohjelmaan ei voi valita liian tavallisia ja tylsiä ihmisiä. Tietysti myös ohjelmaan osallistujat tietävät ennakkoon, millaista käytöstä heiltä odotetaan ja todennäköisesti käyttäytyvät sen mukaisesti.

Käsikirjoittajalla on paineet saada ohjelmasta mielenkiintoinen. Suomessa tosi-tv-kulttuuriin ei suuremmin kuulu tapahtumien raju muokkaaminen jälkikäteen tai esimerkiksi haastattelujen vastausten käsikirjoittaminen valmiiksi.

Haastattelut ovat käsikirjoituksen kannalta tärkeä osa. Niillä ei pelkästään saada kaivettua osallistujista esiin tunteita ja kommentteja tapahtumista ja muista osallistujista, vaan ne helpottavat käsikirjoittajaa jäsentelemään tapahtumia ja nivomaan tapahtumia yhteen jälkityövaiheessa. Haastatteluja voidaan käyttää ns. kommenttiraitana kertomaan niistä tapahtumista, joita ei saatu kameralle tai avaamaan syvemmin nähtyjä tapahtumia.

Jälkityössä on otettava huomioon katsoja. Jos ohjelman on tarkoitus herättää esimerkiksi myötähäpeän ja ärsytyksen tunteita, ohjelmaan otetaan mukaan kohtauksia, jotka näitä herättävät. Esimerkiksi Paratiisihotellissa kahden henkilön hempeä hetki makuuhuoneessa ja sen jälkeen osapuolten päiväkirjahuoneen haastattelut, jossa toinen myöntää ihastuneensa ja toinen sanoo vain pelaavansa peliään, saa joissakin katsojissa varmasti tunteet kiehumään. Se taas saa katsomaan seuraavan jakson.

Jälkityövaiheessa herkullisia itkukohtauksia tai riitoja ei voi jättää pois, koska niiden kautta ohjelmaan saadaan tosi-tv:n kannalta oleellisia suuria tunteita. Tosi-tv:n käsikirjoittajan on oltava melko tunteeton. Hän ei voi alkaa sääliä tai tuntea liikaa myötähäpeää ohjelman osallistujia kohtaan, koska ne tunteet olisi tarkoitus herättää katsojissa. Käsikirjoittajan on uskallettava asettaa ohjelman osallistujat epämukaviin tilanteisiin.

Negatiiviset tunteet näkyvät helpommin ja niitä on vaikeampi teeskennellä. Siksi tosi-tv:ssä osallistujat asetetaan erikoisiin tilanteisiin, jossa voimakkaat tunteet pääsisivät valloilleen. Tämän vuoksi valitaan myös vastapareja, joiden oletetaan ajautuvan konfliktiin keskenään. Toisaalta myös ilon tunteet kuten rakkaus, ovat myös olennainen osa. Siksi monet parisuhteeseen tähtäävät tosi-tv-ohjelmat ovat suosiossa.

On kuitenkin muistettava, että opinnäytetyöhöni haastattelin kahta televisioalan ammattilaista. He eivät välttämättä kerro koko totuutta ja haastatteluissa keskityimme vain muutamaan ohjelmaan. Suomessakin tosi-tv:n kenttä on laaja ja ohjelmia iso kirjo. En siis voi sanoa opinnäytetyössäni esitettyjen väitteiden koskevan kaikkia Suomessa tehtyjä tosi-tv-ohjelmia. On myös huomattava, että tosi-tv:n tekijät eivät välttämättä kerro kaikkea, mitä kuvauksissa tapahtuu tai miten roolitettuja ohjataan ennen tai jälkeen kuvauksien.

5.2 Yhteenveto

Tutkimuskysymyksiäni olivat:

- Mikä on käsikirjoituksen rooli tosi-tv-ohjelmassa?
- Mitkä ovat tärkeimmät asiat tosi-tv-ohjelman käsikirjoittamisessa? Mitkä ovat keskeisimmät seikat tosi-tv-ohjelmassa käsikirjoittamisessa, joilla ohjelmasta saadaan halutunlainen?
- Mitä käsikirjoittajan tehtäviin kuuluu tosi-tv-ohjelman tuotannon eri vaiheissa?

Käsikirjoituksen rooli tosi-tv-ohjelmassa on luoda olosuhteet tapahtumille, jollaisia ohjelmaan halutaan. Käsikirjoitus tarvitaan, jotta ohjelman tapahtumissa on jokin loogisuus niin kuvaustilanteessa kuin jälkityövaiheessakin. Ohjelmiin tarvitaan laajempi koko kauden kestävä draaman kaari sekä jokaisen jakson käsittävä draaman kaari, aivan kuten draamatuotannossakin.

Käsikirjoituksen rooli tosi-tv-ohjelmassa on, että ennalta saadaan suunniteltua ohjelmalle raamit, jonka mukaan edetään. Suunnitelman on oltava kuitenkin sen verran löyhä, että yllättäville tapahtumille jää tilaa eikä käsikirjoitukseen saa tukeutua liikaa, jos jotakin yllättävää tapahtuu.

Toisissa ohjelmissa, kuten Paratiisihotellissa, käsikirjoitus on laadittu pidemmälle ennen kuvausten alkua. Sain selville, että jo ennalta tiedetään, millaisia juhlia ohjelmassa järjestetään, koska on pariseremonia, mikä teemaviikko milloinkin on sekä myös osa uusien taloon tulevien kilpailijoiden koskemattomuuksista suunnitellaan ennalta, jotta heitä ei voi

heti pudottaa. Jaksojen sisällöt ovat siis pääpiirteittäin suunniteltu etukäteen, mutta mitä kohtauksien sisällä tapahtuu, on pitkälti osallistujien käsissä.

Toisin kuin Paratiisihotellissa, Au pairit -ohjelmassa ei tarkkaan tiedetä, millaisia kohtauksia tai tapahtumia jaksoihin tulee. Käsikirjoitus tehdään pitkälti paikan päällä ja lopulliset kohtaukset ja jaksojen sisällöt valitaan vasta jälkityövaiheessa.

Opinnäytetyöni tutkimuksen perusteella tärkein asia tosi-tv:n käsikirjoittamisessa on oikeiden henkilöiden valinta eli roolitus. Tosi-tv-ohjelmiin valitaan ohjelman tyyliin sopivia henkilöitä, joilla on usein selkeä karaktääri, jonka mukaan heidän oletetaan käyttäytyvän kuvaustilanteessa. Jos henkilöt ovat sopimattomia ohjelmaan olemalla liian tylsiä ohjelman tyylin kannalta, käyttäytyvät odottamattomalla tavalla tai eivät anna itsestään mitään, ohjelma voi mennä pieleen. Jos taas henkilövalinnat on tehty hyvin, henkilöt käyttäytyvät ennalta odotetulla tavalla ja vievät omien tarinoidensa ja karaktäärensä kautta ohjelmaa eteenpäin.

Jos roolitus on tehty hyvin, samalla porukalla saadaan haluttua draamaa aikaan, oli ympäristö mikä tahansa. Ympäristö luo lisämausteensa ohjelmaan, ja onkin siksi tärkeää, että ympäristö on myös mielenkiintoinen ja tukee ohjelman luonnetta.

Käsikirjoittajan tehtävä on luoda olosuhteet draamalle. Molemmat haastateltavat korostivat, että mikäli ohjelmassa ei tapahdu mitään, on luotava olosuhteet, joissa alkaa tapahtua. Jos siis kuvaustilanteessa mitään ei tunnu tapahtuvan, kilpailijat viedään tilanteeseen, jossa tapahtuu. On selvää, jos ohjelman henkilö pelkää vaikkapa korkeita paikkoja ja hänet viedään benjihyppypaikalle, on draamaa mitä luultavimmin luvassa.

Käsikirjoittajan tehtävä on ohjailla tapahtumia kuvausten aikana siihen suuntaan, että draamaa syntyy. Tämä tehdään luomalla olosuhteet eli kuvaustilanne tai kohtaus, jossa saadaan draamaa aikaan. Kohtauksen sisällä ohjat ovat kuitenkin ohjelman osallistujilla eikä käsikirjoittaja kerro, mitä heidän tulisi tehdä, sanoa tai miten heidän tulisi käyttäytyä.

Tunteet ovat keskeinen osa nykypäivän tosi-televisiota. Ohjelmien kautta yritetään välittää voimakkaita tunteita joihin katsoja voisi samaistua. Käsikirjoittajan tehtävä on käsikirjoituksen kautta luoda tilanteita, joissa ohjelman osallistujien tunteet pääsevät valloilleen. Myös oikeiden henkilöiden valinnalla on merkitystä. Ohjelmaan valitaan sellaiset henkilöt, joiden oletetaan tuovan avoimesti tunteitaan esille ja kertomaan niistä.

Käsikirjoituksen eri vaiheissa käsikirjoittajalla on eri tehtäviä. Käsikirjoituksen merkitys korostuu etenkin alkutuotannossa. Alkutuotannossa käsikirjoittaja valitsee ympäristön, henkilöt sekä suunnittelee raamit ohjelman etenemiselle: mitä milloinkin kuvataan ja missä, millaisia tapahtumia luodaan etukäteen.

Kuvausvaiheissa käsikirjoittajan rooli on vähäisempi, mutta edelleen hyvin tärkeä. Hän seuraa kuvauksia ja pitää silmät ja korvat auki. Jos jotain mielenkiintoista tapahtuu, se yritetään saada kameralle. Käsikirjoittaja suunnittelee jo kuvausvaiheessa, mitä kohtauksia valmiiseen ohjelmaan otetaan mukaan ja missä vaiheessa.

Jälkityössä käsikirjoittaja koostaa ohjelman kokonaisuudeksi ja valitsee lopulliseen ohjelmaan päätyvät kohtaukset. Kohtauksia saatetaan yhdistellä ja leikata, mutta tapahtumia ei pyritä vääristämään liikaa. Lopulliseen ohjelmaan valitaan kaikkein herkullisimmat kohtaukset, jotka vievät ohjelmaa eteenpäin sekä ohjaa henkilöiden tarinoita. Jakso pyritään leikkaamaan niin, että siihen jää joku koukku, jonka perusteella katsoja haluaa nähdä seuraavankin jakson.

Koko opinnäytetyöprosessi sujui melko kivuttomasti. Tietoa löytyi kuitenkin suhteellisen hyvin, vaikka pelkästään tosi-tv:stä kertovia kirjoja ei oikeastaan ollut. Useissa televisio-ohjelmien tekoa käsittelevissä teoksissa käsiteltiin myös tosi-tv:n tekoa ja siihen liittyviä seikkoja, vaikka pääpaino saattoikin olla esimerkiksi draamatuotannossa. Tosi-tv-ohjelmia tehdään paljon, joten netistä löytyi myös paljon hyödyllisiä artikkeleita.

Haastateltavat löytyivät nopeasti, ja suostuivat heti haastatteluun. Sain heiltä hyvät vastaukset, joista oli hyötyä opinnäytetyön aiheen sisäistämisessä. Suunnittelin kysymykset jo ennalta niin, että varmasti saan kaiken tarvitsemani tiedon. Sovimme haastateltavien kanssa, että tarvittaessa voin ottaa heihin yhteyttä, mikäli tarvitsen lisätietoa.

Mielestäni saavutin tavoitteet ja sain vastaukset tutkimuskysymyksiini. Aiheesta ei ole aiemmin kirjoitettu ihmeemmin ja vaikka minullakin oli oletus siitä, mitä käsikirjoittaja tosi-tv-ohjelmassa tekee ja mikä käsikirjoituksen rooli on, sain nyt vastaukset siihen. Sain selville, mikä on käsikirjoituksen rooli tosi-tv-ohjelmassa. Oli mielenkiintoista tutkia ja selvittää aihetta, josta ei ollut paljoakaan tutkittua tietoa.

Mielestäni tosi-tv:n kuluttajana on tärkeää tietää, mitä käsikirjoittaminen tarkoittaa tosi-tv-ohjelmien kohdalla. Siinä onkin opinnäytetyöni merkitys. On tärkeää ymmärtää, että

vaikka puhutaan tosi-tv:stä, jossa tilanteet ja tunteet ovat aitoja, taustalla on kuitenkin järjestelyjä, jotka tavallaan ohjaavat toimintaa. Kaikki ei ole siis sitä, miltä näyttää ja katsojan on ymmärrettävä esimerkiksi editoinnin merkitys ennen kuin lyttää tosi-tv-kilpailijan täysin.

Vaikka työssäni olen perehtynyt syvemmin kahteen ohjelmaan ja niiden käsikirjoitusprosessiin ja peilannut asioita niiden kautta, on tieto mielestäni yleispätevää ja pätee monen erilaisen tosi-tv-ohjelman kohdalla. Opinnäytetyö voi olla mielenkiintoista luettavaa niin tv-alan opiskelijoille kuin tosi-tv:n katsojillekin.

Opinnäytetyötä tehdessä nousi mieleen muutamia jatkotutkimusaiheita. Roolituksen ja henkilöiden valintaa voisi mielestäni tutkia enemmän, esimerkiksi siltä kantilta, millaiset henkilöhahmot toistuvat samantyyppisissä tv-ohjelmissa ja miksi näin kenties on. Tosi-tv-ohjelmien tekoa voisi tutkia myös siihen osallistuvien henkilöiden näkökulmasta, esimerkiksi, miten he kokevat käsikirjoittamisen ja ohjelman teon. Olisi myös mielenkiintoista tietää, miksi tosi-tv ohjelmat ovat niin koukuttavia ja mikä niissä viehättää.

Lähteet

Aslama Minna & Pantti Mervi 2007. Todellisuustelevio, tunteet ja tunnustuspuhe. Teoksessa Kujansivu Heikki & Saarenmaa Laura (toim.) 2007, Tunnustus ja todistus, Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan s. 184–200. Yliopistopaino, Helsinki 2007.

DeVold Troy 2011, An Insider's Guide to TV's Hottest Makret – Reality TV, Michael Wiese Productions 2011, Studio City, CA 91604.

Eskola Jari & Vastamäki Jaana 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola Juhani & Valli Raine (toim.) 2010, Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. s. 27–45. PS-kustannus, Jyväskylä 2010.

Hautakangas Mikko 2007. Vertaismelodraamaa taviksista taviksille – Katsaus suomalaisen todellisuustelevision historiaan. Teoksessa Wiio Juha (toim.) 2007. Television viisi vuosikymmentä, Suomalainen televisio ja sen ohjelmat 1950-luvulta digiaikaan s. 384–402. Tammer paino. 2007.

Hietala Veijo 2007. Media ja suuret tunteet, Johdatusta 2000-luvun uusromantiikkaan. BTJ Finland Oy. Helsinki. 2007.

Hill, Annette 2005. Reality TV: Audiences And Popular Factual Television. New York: Routledge. 2005.

Hirvonen Elina (toim.) 2003. Käsikirjoittaminen. WS Bookwell Oy. Juva. 2003.

Höckert, I. 2011. Tosi-tv ja tavisten voima: Case Matkaoppaat. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Moran, Albert 1998. Copycat TV. Midsomer Norton: Bookcraft Ltd 1998.

Nikkinen Are & Vacklin Anders. 2012. Television runousoppia. Like Kustannus Oy. Helsinki. 2012.

Vacklin Anders & Rosenvall Janne 2015. Käsikirjoittamisen taito. Like Kustannus Oy. Helsinki. 2015.

Internet:

Aamulehti, aamulehti.fi. 3.2.2017. Luettu 22.11.2017. ” Onko tosi-tv oikeasti totta vai jonkun kynästä peräisin?”

Luettavissa: <https://www.aamulehti.fi/kulttuuri/onko-tosi-tv-oikeasti-totta-vai-jonkun-kynasta-peraisin-24249148/>

Aito Media. Luettu 13.11.2017. ”Tuotannot”

Luettavissa: <https://www.aitomedia.fi/tuotannot>

Aito Media. Luettu 12.2.2017. ”Myytinräjäyttäjät”

Luettavissa: <https://www.aitomedia.fi/myytinrajayttajat>

Iltta-Sanomat, IS.fi. 16.9.2017. Luettu 22.11.2017. ” Tällaista on Suomen suosituimpien tosi-tv-sarjojen käsikirjoittaminen – tekijä paljastaa: ”Kilpailijat kääntyvät helposti tuotantotiimiä vastaan””

Luettavissa: <https://www.is.fi/viihde/art-2000005369254.html>

Iltalehti, iltalehti.fi. 16.11.2017. Luettu 19.3.2017. ”Kieroileva HP voitti Paratiisihotellin toisen kauden – petti parinsa tyyli loppuhuipennuksessa”

Luettavissa: http://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/201711162200539643_tw.shtml

Nelonen. Luettu 12.2.2017. ”Paratiisihotelli”

Luettavissa: <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/paratiisihotelli/>

Nelonen. Luettu 12.2.2017. ”Temptation Island”

Luettavissa: <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/temptation-island-suomi>

Nelonen. Luettu 19.3.2017. ”Paratiisihotelli” -ohjelmalistaus

Luettavissa: <https://www.ruutu.fi/ohjelmat/paratiisihotelli>

Nelonen. Luettu 19.3.2017. ”Paratiisihotelli”

Luettavissa: <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/paratiisihotelli/2132954-paratiisihotelli-paatty-hp-n-petokseen-voittorahat-menettanyt-ida-kertoo-fiiliksisistaan-olin-ihan-shokissa>

SATU Ry. 28.4.2015. Luettu 12.3.2017. ”Tv-tuotannon toimintamallit ja kasvun lähteet”

Luettavissa: <http://www.satu.fi/news/tv-tuotannon-toimintamallit-ja-kasvun-lahteet>

Yle, yle.fi. Luettu 13.3.2018. "Au pairit"

Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/au-pairit>

Yle, yle.fi. 13.2.2014. Luettu 13.3.2018. "Uusi tv-sarja seuraa suomalaisten au pariien elämää Lontoossa"

Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/02/13/uusi-tv-sarja-seuraa-suomalaisten-au-pairien-elamaa-lontoossa>

Yle, yle.fi. 6.3.2018. Luettu 13.3.2018. "Tässä ovat uudet au pairit! – Nyt suosikkisarjan seikkailijat ottavat Miamin haltuun"

Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/03/06/tassa-ovat-uudet-au-pairit-nyt-suosikkisarjan-seikkailijat-ottavat-miamin>